

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

PŘEHLED ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI VYŽADUJÍCÍ OKAMŽITOU
POMOC V ČR A SPECIFIKA ZAŘÍZENÍ FONDU OHROŽENÝCH
DĚTÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:	Lenka Čadová
Vedoucí bakalářské práce:	PhDr. Libuše Vlášková
Datum odevzdání:	6.5.2011

Survey of Facilities for Children Who Require Immediate Help in the Czech Republic and Specifics of the Facilities of the Fund for Children in Need

The thesis is focused on facilities for children who require immediate help (ZPDVOP) as an instrument of a socio-legal protection of children in the Czech Republic. The introduction describes the importance of a family, family disorders, fundamental legal instruments on children's rights and socio-legal protection of children, including the legal framework of facilities for children who require immediate help.

The objective of this work was to present basic information on facilities for children who require immediate help in the Czech Republic and to describe the specifics of these facilities that are run by the Fund for Children in Need.

Quantitative research, the method of document analysis and the technique of secondary data analysis were applied to prove the hypotheses. The data obtained in the research were processed and diagrammatized.

To describe the Children's Centre of South Bohemia and another facility called Klokánek, in Hostivice, qualitative research, document analysis and secondary data analysis were applied. The method of a questionnaire and the technique of a half standardized interview were used during the visits to these facilities.

Two hypotheses were being checked. The first hypothesis, claiming that the number of facilities in particular regions is not equal to the number of citizens, was proved. The other hypothesis, claiming that the organizational structure of the Fund for Children in Need differs from the structure of facilities run by other institutors, was also proved.

Two hypotheses arose from the qualitative research: children who stayed in Klokánek were more satisfied than children who stayed in any other facility for children who require immediate help, the work in Klokánek is more demanding than in other facilities, the number of children who return back to their families is higher in facilities that are run as children's centres than in Klokánek facilities.

This thesis can serve as an outline file on facilities for children who require immediate help in the Czech Republic and also as a background for further research in this field.

Přehled zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc v ČR a specifika zařízení Fondu ohrožených dětí

Bakalářská práce se zaměřuje na zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZPDVOP) v České republice jako nástroj sociálně-právní ochrany dětí. V úvodní části popisuje význam rodiny pro dítě, poruchy rodiny, nejdůležitější dokumenty o právech dítěte a sociálně-právní ochranu dětí, včetně právního rámce zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Cílem bakalářské práce bylo předložit základní informace o zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc v ČR a popsat specifika těchto zařízení provozovaných Fondem ohrožených dětí.

Zvolenou metodikou pro ověření hypotéz byl kvantitativní výzkum. Byla využita metoda analýza dokumentů, technika sekundární analýza dat. Data byla zpracována a znázorněna pomocí grafů.

Pro popis Dětského centra Jihočeského kraje a Klokánku Hostivice byl použit kvalitativní výzkum, metoda analýza dokumentů, technika sekundární analýza dat. Při návštěvě těchto zařízení byla použita metoda dotazování, technika polostandardizovaný rozhovor.

Ověřovány byly dvě hypotézy. První hypotéza, že počet zařízení v jednotlivých krajích není úměrná počtu obyvatel v daném kraji, se potvrdila. Druhá hypotéza, že organizační struktura zařízení Fondu ohrožených dětí se liší od organizační struktury zařízení ostatních zřizovatelů, se také potvrdila.

Z kvalitativního výzkumu vyplynuly následující hypotézy : spokojenost dětí s pobytem v ZPDVOP je větší u dětí v Klokánku než u dětí v ostatních ZPDVOP, práce v Klokánku je náročnější než práce v ostatních ZPDVOP, počet dětí, které se vrací ze ZPDVOP zpět do rodiny, je větší u ZPDVOP provozovaných jako dětský centra než u Klokánků.

Bakalářská práce může sloužit jako přehledná informace o zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc pro děti vyžadující okamžitou pomoc v České republice a jako podklad pro další výzkum v této oblasti.

Prohlašuji, že jsem BP/DP na téma Přehled zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc v ČR a specifika zařízení Fondu ohrožených dětí vypracoval(a) samostatně a použil(a) jen pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své BP/DP, a to v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 6.5. 2011

.....
Lenka Čadová

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce PhDr. Libuši Vláškové za odborné vedení práce a věnovaný čas. Velký dík patří také mé rodině za podporu a pomoc při psaní této práce i celém studiu.

OBSAH

ÚVOD

1.	SOUČASNÝ STAV.....	10
1.1	Význam rodiny pro vývoj dítěte	10
1.1.1	Funkce rodiny.....	11
1.1.2	Rodičovství.....	13
1.1.3	Poruchy rodiny.....	15
1.1.4	Sanace rodiny.....	19
1.2	Nejdůležitější dokumenty o právech dítěte.....	20
1.2.1	Mezinárodní dokumenty o právech dítěte.....	20
1.2.2	České dokumenty o právech dítěte.....	23
1.3	Náhradní výchova.....	24
1.3.1	Náhradní rodinná péče.....	25
1.3.2	Ústavní péče.....	26
1.4	Právní rámec zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.....	27
1.4.1	Sociálně-právní ochrana dětí.....	27
1.4.2	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.....	30
1.5	Fond ohrožených dětí.....	31
1.5.1	Klokánek.....	35
2.	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY.....	39
2.1	Cíl.....	39
2.2	Hypotézy.....	39

3.	METODIKA.....	40
3.1	Použitá metodika.....	40
3.2	Charakteristika zkoumaného souboru.....	40
4.	VÝSLEDKY.....	42
4.1	Přehled zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc k 1.1.2011.....	42
4.2	Podrobnější popis dvou zařízení.....	55
4.2.1	Dětské centrum Jihočeského kraje.....	55
4.2.2	Klokánek Hostivice.....	57
5.	DISKUSE.....	60
6.	ZÁVĚR.....	69
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	71
8.	KLÍČOVÁ SLOVA.....	77
9.	PŘÍLOHY.....	78

ÚVOD

Dnešní doba je označována jako věk dítěte. Přes odkládání mateřství a celkově nízkou mírou porodnosti v České republice je rodičovství věnována velká pozornost. Děti jsou téměř uctívány, cílem rodičů je dopřát jim všechno – materiální dostatek i celkový rozvoj. Na druhé straně ale i dnes některé děti ve své rodině trpí – jsou týrané, zanedbávané nebo zneužívané, trpí špatnou sociální situací rodiny nebo konflikty rodičů.

Téma ohrožených dětí vyvolává silné emoce, zveřejněné kauzy v médiích zdvihnou vždy vlnu rozhořčení. Nicméně osobní angažovanost v konkrétních případech je horší. Případy týrání či zanedbávání trvají často dlouho dobu a stav dětí je žalostný, aniž by si toho nejbližší okolí dítěte všimlo nebo nějak zasáhlo.

Cílem sociálně-právní ochrany dětí je zajistit dítěti jeho práva na život, na příznivý vývoj, ochranu oprávněných zájmů dítěte a také obnovení narušených funkcí rodiny. Sociálně-právní ochranu dětí poskytují orgány sociálně-právní ochrany dětí a osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc bylo zavedeno zákonem 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, jako nový nástroj sociálně-právní ochrany dětí, který by měl pomoci řešit situaci dětí v akutním ohrožení. Veřejnosti jsou známa především tato zařízení zřizovaná Fondem ohrožených dětí – Klokánky. Fond ohrožených dětí zřizuje tato zařízení po celé republice, jsou prezentována jako rodinná alternativa k ústavní péči o děti vyžadující okamžitou pomoc.

Jako maminku dvou dětí mě zajímá situace dětí, které nemohou vyrůstat ve své rodině, a možnosti řešení tohoto problému v České republice. Téma své bakalářské práce jsem si vybrala na základě své zdravotně-sociální praxe v Dětském centru Jihočeského kraje, které je také zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Cílem mé bakalářské práce bylo předložit základní informace o zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc v České republice a popsat specifika těchto zařízení Fondu ohrožených dětí.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Význam rodiny pro vývoj dítěte

Rodina odedávna a především existuje proto, aby lidé mohli náležitě pečovat o své děti. Je biologicky významná pro udržení lidstva, je také základní jednotkou každé lidské společnosti. (17) S definicí pojmu rodina je problém – liší se podle přístupu jednotlivých vědních disciplín (psychologie, sociologie, demografie, právo...). V jedné ze složitějších definic (lékař) Dunovský (7) uvádí, že jde o malou primární skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí nebo na vztahu, který ho nahrazuje (osvojení), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i celé společnosti.

Model rodiny tvořené rodiči, jejich dětmi, případně prarodiči vykazuje neobyčejnou stabilitu ve všech epochách vývoje lidstva a ve všech známých současných společnostech. Prakticky neexistuje žádný typ společnosti, který by se neopíral o rodinu jako o svůj základní článek. Murdock zkoumal 192 současných společností – základní rodinnou strukturou 47 z nich je nukleární rodina (jen dva rodiče a jejich děti), 53 polygamní rodina (nejčastěji polygynní), zbývajících 92 typů rodin byly rozšířené rodiny (tzn. rodina nukleární plus další příbuzní – prarodiče, tety, strýcové, sestřenice, bratřenci...). Ve všech typech rodin se vyskytuje jádro složené z muže, ženy a nedospělých dětí. (17)

1.1.1 Funkce rodiny

V současné době jsou za základní funkce rodiny považovány funkce biologicko-reprodukční, ekonomicko-zabezpečovací, emocionální a socializačně-výchovná. (7)

Biologicko-reprodukční funkce zabezpečuje udržení života početím, ale také uspokojení sexuálních potřeb. Je realizovatelná i mimo rodinu, v rodině je však pevně spojena se zabezpečením potřebných podmínek pro život.

Ekonomicko-zabezpečovací funkce se vztahuje na všechny členy rodiny. Dříve byla významná výrobní složka (dnes z ní zůstávají jen domácí práce - úklid, příprava stravy..), v současné době je rodina převážně spotřební jednotkou. Přesahuje z oblasti materiální do oblasti sociální, duševní a duchovní - v nejširším pojetí má zabezpečovat jistotu.

Emocionální funkce je vázaná na plně rozvinutého rodiče (zralého, odpovědného), je dnes nejdůležitějším kohezivním faktorem rodiny. (7)

Postmoderní rodiny jsou zakládány hlavně proto, aby uspokojovaly citové potřeby partnerů (nikoliv dětí!) A protože city představují velmi křehké pouto, stala se rodina křehkou institucí. (16) Z hlediska dítěte je stálá přítomnost citově angažovaných rodičů považována za nepostradatelnou podmínku jeho zdravého duševního i tělesného vývoje. (17) Už od začátku prenatálního vývoje se utváří vztah matky k dítěti, důležitým mezníkem jsou první rozpoznané pohyby dítěte. I po narození je hlavním sociálním objektem matka, dochází nicméně k postupnému rozvoji základního vztahu mezi oběma rodiči a dítětem. Pro rozvoj schopnosti navazovat a opětovat citový vztah je nejdůležitější rané dětství, pokud dítě v této době nezíská pozitivní zkušenost s matkou nebo náhradní osobou, jeho citové vztahy k lidem zůstanou povrchní, nebude schopné hlubší emoční vazby. (32)

Socializačně-výchovná funkce zabezpečuje společenskou kontinuitu. (7) Rodina je prvním modelem společnosti, se kterým se dítě setkává. Předurčuje vztahy dítěte k jiným skupinám lidí. Rodina nejlepším možným způsobem spojuje specifické a univerzální. Orientuje dítě na určité hodnoty, vystavuje ho určitým konfliktům, poskytuje mu určitý typ podpory. Předává mu specificky zabarvené sociální dovednosti, učí ho také (v různé míře) k respektu k obecně závazným normám. (17)

Matějček ve své knížce Co děti nejvíce potřebují (14) uvádí zjednodušenou, ale výstižnou odpověď – jistotu ve vztazích ke svým lidem. Považuje to za vědou nově objevený odvěký poznatek. Věda se k němu dopracovala čtyřmi cestami – přes biologii chování (rodičovská láska jako prostředek k přežití nezralého lidského mláděte), prenatalní a perinatální psychologii (dítě je vybaveno pro vztah, už od narození např. vnímá jinak řeč a neřečové projevy, síla dětského úsměvu, kterým dítě k sobě přitahuje), přes videomagnetofonovou technologii (spontánní prvky mateřského i otcovského chování, chování matky přesně akce-reakce, když se to nedaří, vzniká neklid, napětí, zmatek) a nakonec přes studie dětí vyrůstajících v podmínkách dětských domovů a jiných zařízení s tzv. kolektivní výchovou (Bowlby ve svých výzkumech zjistil, že citový vztah dítěte k jeho lidem se zakládá nikoliv na tom, že tyto lidé mu způsobují nějakou příjemnost (krmení), ale že mu zajišťují pocit bezpečí a jistoty. Tento citový vztah vytváří základ pro vztah dítěte k širšímu sociálnímu okolí, základní životní pocit důvěry či nedůvěry v lidi).

Z hlediska dítěte nezáleží na tom, zda je rodič určen geneticky nebo právně, rodičem je pro dítě ten, kdo se k němu jako otec nebo matka chová. Pro dítě v rodině je tak spíše než přesné složení nebo velikost rodiny důležitá její funkčnost. Neplní-li rodina jeden ze svých hlavních úkolů, kterým je poskytovat ochranu a péči jejím členům, a to zvláště v období, kdy to nejvíce potřebuje, znamená to pro člověka veliké nebezpečí, dysfunkce či afunkce rodiny jej zasahuje na nejcitlivějších místech. (7) Pro

dítě je rozhodující psychologické rodičovství, založené na vnitřním, citovém přijetí dítěte, nikoliv jen biologické. Biologické rodičovství činí cestu k psychologickému snadnou, není ale nezbytnou podmínkou. Někdy v psychologické nevyústí. (14)

Rodina má rozhodující vliv na celkový rozvoj osobnosti dítěte, zvláště v nejranějším dětství. Formuje ho v oblasti tělesné, duševní i sociální. Dítě si v ní vytváří obraz světa tak, jak je mu rodiči předkládán. Rodina určuje sociální status dítěte, dítě si prostřednictvím rodiny uvědomuje své místo a roli ve společnosti. Je mikrosvětlem, kde si dítě osvojuje základní vzorce chování, návyky, dovednosti a strategie, které jsou rozhodující pro jeho orientaci ve společnosti. (7)

1.1.2 Rodičovství

Rodina je těžko postradatelná i pro dospělého člověka. (17) V určitém stupni vývoje jedince dítě zaměřené egocentricky začíná být schopno zamilovat se, začíná se objevovat altruismus, schopnosti uspokojovat potřeby někoho jiného, a to i na úkor uspokojení svých vlastních. Vzniká schopnost utvářet hlubší citový vztah – základy pro vznik prokreační rodiny. (7)

O rodičovství se předpokládalo, že je řízeno instinkty. (7) Rodičovské chování je z hlediska etologie starší než chování partnerské, člověk patří mezi druhy s vysokou otcovskou investicí do výchovy potomstva. (17) Obecně platí, že čím má samec větší podíl na péči o potomstvo, tím větší sklony k monogamii daný druh má. (13) Instinkty jsou u člověka však stále více překrývány mocnými faktory kulturními a obecně psychosociálními. (7)

V případě budoucích rodičů nejde jen o naplnění jejich potřeb biologických, ale daleko složitějšího spektra potřeb psychických a sociálních. Některé potřeby rodičů se

narozením dítěte naplňují, jiné nebudou naplněny vůbec, nebo s výrazným odložením v čase. (7) Rozhodnutí k rodičovství je patrně nejdůležitějším přechodem v našem životě. Jde o přechod učinění pod silným kulturním tlakem (zvláště u žen, bezdětnost je stále menšinovou záležitostí), může k němu dojít i mimovolně (neplánované otěhotnění), tento přechod je nerevokovatelný (narozdíl od většiny ostatních rozhodnutí, jednou narozené dítě nelze vzít zpět) a je zlomový (nemá přípravnou fázi, těhotenství připravuje ženy fyziologicky, nikoli sociálně) (19)

Kromě výchovy rodičů je celá řada činitelů, které dítě ovlivňují – podnebí, výživa, bydlení, hluk velkoměsta nebo klid venkova, početnost rodiny, zaměstnání rodičů...Výchova samotná ale vede k předem určenému cíli. Od kojeneckého věku se rozhoduje, jak se bude umět vyrovnat se školními nároky, jak se uplatní ve společenském životě, jakým bude manželem či rodičem. S výchovou živelnou, neuvědomovanou nevystačíme tam, kde jde o případy náročnější. Každá vada, odchylka nebo zvláštnost vytváří situaci dítěte náročnější a pro rodiče náročnější a odpovědnější situaci výchovnou. (15)

Ačkoli se zdá být rodičovství něčím naprosto přirozeným, objevují se případy, kdy rodiče nemohou, nechtějí nebo neumějí vykonávat rodičovskou roli a zajistit zdárný vývoj dítěte. Poruchy rodičovství se mohou objevit už ve fázi rozhodování mít či nemít dítě (pak např. vůbec nedojde k otěhotnění), v průběhu těhotenství (vztah k dítěti začne mít záporný až hostilní charakter), nejčastěji pak při narození dítěte nebo krátce poté (dochází k nepřijetí dítě), mohou se však objevovat v průběhu celého dalšího soužití rodičů s dětmi. (7)

Jako nejčastější typy poruch rodičovství Dunovský (7) uvádí odvržení nebo fyzickou likvidaci dítěte po porodu, předání dítěte po porodu do péče jiných osob, nepřijetí dítěte (rodiče si ho nechají, ale péče o ně je jim překážkou), velmi mladé rodiče (emočně nezralé, výrazně nepřipravené na rodičovskou roli, matky bývají často

netrpělivé, podrážděné, nepřiměřeně trestající), rodiče ve vyšším věku (nad 35 let matek, nad 45 let otců, mají často neúměrné obavy o zdraví dítěte, o jeho psychický vývoj, to vede k menší spontaneitě, menší jistotě v zacházení s dítětem, je omezována přirozená aktivita dítěte) a situaci, kdy matka zůstává po narození dítěte sama bez jeho otce (nepřijme otcovskou roli jako důležitou pro dítě, chce ho vychovat po svém, má vysoce ambiciózními požadavky na dítě, bývají to matky z řad vysokoškolaček, žen s uměleckou kariérou, jejich postoje k mužům jsou ambivalentní až hostilní). Poruchy rodičovství jsou často těžko rozpoznatelné, nemusí být vždy výsledkem zřetelného psychického onemocnění - uplatňují se zde složité vlivy jak biologické, tak především psychosociální.

1.1.3 Poruchy rodiny

Poruchy rodičovství se často prolínají s poruchami funkce rodiny. Dunovský (7) poruchu rodiny vyjadřuje jako situaci, kdy rodina nedostatečně plní některé nebo všechny své základní funkce – to je dáno společenskou normou. Rodinné společenství má jinou podobu i společenský obsah, jde-li o rodinu právě založenou nebo o rodinu stárnoucích partnerů, rodinu ekonomicky zajištěnou, či rodinu ve výjimečných podmínkách (např. válka).

U poruch rodiny můžeme zkoumat příčiny poruchy, stupeň a charakter poruchy a potřebu společenské aktivity k překonání této poruchy (etiopatogenetický, symptomatický a terapeutický přístup). (7)

Posouzení funkčnosti rodiny vyžaduje delší přímý kontakt s rodinou. Její hodnocení by mělo začínat v neautoritativním, partnerském duchu. Vhodnější je návštěva sociálního pracovníka v rodině než docházení rodiny do nějaké instituce.

Během návštěvy nevidí sociální pracovník běžný provoz rodiny, ale „představení“ zobrazující ideální stav. (16)

Rodinné poruchy lze diagnostikovat pomocí Dotazníku funkčnosti rodiny (DFR), který má za cíl zjistit, charakterizovat a kvantifikovat případnou poruchu rodiny.

DFR se opírá o hodnocení osmi diagnostických kritérií: složení rodiny, stabilita rodiny, sociálně ekonomická situace (vycházející z věku, z rodinného stavu, vzdělání, zaměstnání rodičů, z příjmu a bydlení rodiny), osobnost rodičů (jejich zdravotní i psychický stav a úroveň jejich společenské adaptace), osobnost sourozenců, osobnost dítěte, zájem o dítě, péče o dítě. Dotazník se vyhodnocuje pro každé dítě zvlášť, vždy pro aktuální rodinu. Jeho opakované použití umožňuje zhodnotit účinnost terapeutických aktivit.

Na základě výsledného skóre DFR byly definovány čtyři typy rodin:

- 1) Funkční rodina, která zajišťuje dobrý vývoj dítěte a jeho prospěch.(85% rodin v populaci).
- 2) Problémová rodina, v níž se vyskytují závažnější poruchy některých nebo všech funkcí, které však vážněji neohrožují rodinný systém či vývoj dítěte. Pomoc potřebuje jen jednorázově, případně krátkodobě, pracovníci péče o dítě věnují takové rodině zvýšenou pozornost (12 – 13 %).
- 3) Dysfunkční rodina má vážné poruchy některých nebo všech funkcí rodiny, které ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště pak vývoj a prospěch dítěte. Tyto poruchy již rodina není schopna zvládnout sama, je potřeba společenské aktivity, aby bylo možné je odstranit. (Tyto rodiny tvoří asi 2 %)
- 4) Afunkční rodina přestává plnit svůj základní úkol a dítěti závažným způsobem škodí nebo je dokonce ohrožuje v samotné existenci. Jediné řešení, které dítěti může prospět, je ho z této rodiny vzít. (v populaci se vyskytuje asi 0,5 % takových rodin). (7)

Špatné zacházení s dítětem je úmyslné nebo neúmyslné chování pečující osoby, které se vymyká společenským normám a ohrožuje dítě. Má celý komplex příčin, osobnostní anomálie nejsou zdaleka příčinou jedinou ani rozhodující. Kritéria špatného zacházení s dětmi jsou závislá na době a kultuře. (18) Není bohužel nějaká jasná hranice, kde končí výchovný zásah a kde začíná krutost- jen podle zdravého rozumu a citu. (15)

Poškozování dětí je mnohotvarý proces, ve kterém hraje roli mnoho faktorů, nazývá se tedy oprávněně syndromem – souborem příznaků týraného, neužívaného a zanedbávaného dítěte (syndrom CAN – children abuse and neglect). Jde o velmi složitý sociálně-patologický děj, je selháním ekologie rodiny. (7)

Tento syndrom má mnoho možných příčin, mechanismů, není jednotný v závažnosti ani dopadu na život dítěte, jde o interakci všech zúčastněných složek procesu, je určen společensko-kulturním vzorcem vztahů dospělých a dětí, právním rámcem dané země a hlavně osobností rodičů, stranou nejsou ani osobnost dítěte a jeho zvláštnosti. (8)

Indikátory takového chování jsou nálezy lékařů, údaje učitelů, oznámení policie, oznámení občanů (členové rodiny, sousedi), kontakty dětí s krizovými centry. (18)

Rizikové faktory ohrožení dítěte v rodině mohou být na straně rodičů, dítěte nebo prostředí. (2)

- 1) Rizikové faktory rodičů – rodiče týraní a zneužívání během dětství, mají nízkou frustrační toleranci. Reagují agresivně na dítě i na partnera, se kterým žijí. (18) Nejsou citliví k potřebám dítěte, snaží se usměrňovat dítě kritikou. Častěji než v ostatní populaci se objevují tělesné hendikepy, trestná činnost, duševní nemoci, silná nespokojenost se svým životem. (17) Jeden nebo oba z rodičů žili v náhradní rodině, část života prožili v zařízení pro výkon ústavní výchovy, některé z dětí mají

odebrané mimo rodinu nebo dali souhlas k adopci. Zneužívají alkohol, drogy. Mají nízké vzdělání, jsou nezaměstnaní, mají dluhy. (2)

- 2) Rizikové faktory dětí - častěji jsou týrány nebo opomíjeny děti psychomotoricky postižené, temperamentně nestabilní, nemocné, postižené vrozenými vývojovými vadami, neobratné, sníženě intelektuálně nadané či postižené jinými hendikepy. Mají průměrnou nižší porodní váhu než ostatní, často špatně jí, trpí zažívacími obtížemi, čímž rodiče „zlobí“. Rodiče je vnímají jako nepovedené, nepěkné. (17) Tyto děti nějak nesplňují očekávání rodičů. K sexuálnímu zneužívání disponuje pohlaví dítěte – u dívek je pětkrát častější. (18)
- 3) Rizikové faktory prostředí – zvyšují negativní vliv rodičů, patří sem sociální izolace rodiny, chudoba, raná separace dítěte od matky. (2)

Rodinná interakce je v těchto rodinách celkově nepřátelská, převládá kritika, odmítání, trestání, a to mi mezi netýranými členy rodiny (rodiče). Požadavky, které na sebe lidé v těchto rodinách kladou jsou nepřiměřeně vysoké, nereálné, nekonzistentní, očekávání jsou nepochopitelně měněna. Týrání je předáváno z jedné generace rodičů na další. Rodiče týrající charakterizují atmosféru své orientační rodiny podobně jako je samotné charakterizují pracovníci sociálních služeb. Špatné zacházení s dítětem se může týkat jen jednoho nebo všech dětí v rodině. (17) Díky své specifické genetické výbavě každé dítě vyvolává ve svém prostředí specifickou reakci, takže i v téže rodině je každé dítě vychováváno trochu jinak. (19)

Následky špatného zacházení s dítětem v rodině jsou dlouhodobé a ničivé. (18) Nejčastějším následkem týrání je tzv. desorganizovaná vazba mezi dítětem a rodičem. Termín vychází z teorie psychiatra Bowlbyho, podle níž dítě primárně hledá a potřebuje ve vztahu k rodiči bezpečí, jistotu. Dítě se v přítomnosti týrajícího rodiče chová chaoticky, protože rodič pro něj představuje zdroj jistoty i ohrožení. (17)

1.1.4 Sanace rodiny

Všude tam, kde je to možné, je třeba uchovat dítěti jeho rodinné prostředí. (7) Rodina, kde jsou vytvořeny emocionální vazby, je jistotou v životě dítěte a je považována za nejvhodnější prostředí pro jeho výchovu. Proto je třeba soustředit pozornost na aktivní práci s rodinou a to nejen preventivní, ale i následnou, tedy po nařízení ústavní výchovy. (11)

Matějček uvádí (15), že stejně jako není účelné trestat děti, není účelné ani trestat rodiče, kteří příliš krutě trestají své děti. Trest je zahánění do společenské izolace, nepomáhá ani jim, ani týraným dětem.

V posledních desetiletích je v západní Evropě zřetelný odklon od opatření, které ohrožovaného či ohrožujícího od rodiny vzdalí. Trendem je naopak snaha o posílení rodiny ve schopnosti problém řešit a snaha o neporušení rodinných vazeb. Současně se upřednostňuje poskytování služeb v domácím prostředí namísto docházení rodiny do instituce. (16)

Sanace rodiny je soubor opatření sociálně-právní ochrany, sociálních služeb a dalších opatření, která jsou poskytována převážně rodičům dítěte a dítěti, jehož vývoj je ohrožen. Základním principem sanace rodiny je podpora dítěte prostřednictvím pomoci jeho rodině. Jejím cílem je předcházet, zmírnit a eliminovat příčiny ohrožení dítěte, poskytnout rodičům i dítěti pomoc a podporu k zachování rodiny jako celku. Jde o činnosti směřující k odvrácení možnosti odebrání dítěte z rodiny, k realizaci kontaktů dítěte s rodinou během umístění nebo k umožnění bezpečného návratu domů. Nedílnou součástí sanace rodiny je i podpora udržitelnosti kvalitativních změn v rodině dítěte po návratu ze zařízení pro výkon ústavní výchovy.(2)

Levická (23) uvádí, že prvořadou povinností sociálních pracovníků je sanace rodinného prostředí. I v případě, kdy došlo k vážnému ublížení dítěti, za podmínky

vyhodnocení míry rizika. Jestliže sociální pracovník rozhodne, že domácí prostředí jím podpořené ublíží dítěti méně než odloučení od rodiny, zůstává dítě v rodině. Samozřejmostí je v tom případě intenzivní péče o rodinu ze strany sociálního pracovníka. Tradiční přístup (ve smyslu rychlé ochrany dítěte před ublížením ze strany rodiče) se stále realizuje umístěním dítěte mimo rodinu a sanace biologické rodiny se prakticky nerealizuje.

Zkušenosti ukazují, že princip ochrany dítěte sanací rodiny je velmi efektivní. Ovšem předpokladem úspěšné sanace rodiny je dostatek kvalifikovaných pracovníků, pracujících přímo v rodinách. (7) Zákon o sociálně-právní ochraně dětí počítá při sanaci rodiny i s účastí nestátních subjektů, které získají pověření k výkonu sociálně-právní ochrany.(11) Příkladem může být občanské sdružení Střep – České centrum pro sanaci rodiny, které se již od roku 1995 věnuje sanaci rodiny, angažovalo se na změnách zákonů týkajících se sociálně-právní ochrany dětí, provozuje tři centra pro sanaci rodiny (Praha, Beroun, Kladno). Za své poslání považuje pomoc dětem, jejichž vývoj je ohrožen přítomností rizik a/nebo různé míry zanedbávání v rodině. Poskytuje bezplatně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v souladu s § 65 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. (27)

1.2 Nejdůležitější dokumenty o právech dítěte

1.2.2 Mezinárodní dokumenty o právech dítěte

Vnímání dítěte a jeho postavení ve vztahu k dospělým se v průběhu historie vyvíjelo. V období starověku je dítě vnímáno jako předmět, může být beztrestně usmrceno, je

beznadějně odkázáno na rozhodnutí svých rodičů. Dětství a dítě nemá žádnou hodnotu, tu získá teprve až když dospěje. Postupným vlivem křesťanství a poznatků o vývoji dítěte a jeho potřebách se postavení dítěte zlepšovalo. V současnosti je dítě partnerem rodičů, dětství se považuje za období důležité pro celý život a práva dětí jsou zakotvena v mnoha právních dokumentech. (6) Dětská práva začínají být mezinárodně uznávána na začátku 20. století. (20)

Ženevská deklarace práv dítěte

V první polovině dvacátého století vyústily snahy o podporu dětských práv v tzv. ženevskou deklaraci práv dítěte. Byla přijata Shromážděním Společnosti národů v roce 1924. Byla v ní v pěti bodech definovaná základní dětská práva. Zakotvila skutečnost, že dítě pro svou nezralost potřebuje zvláštní ochranu před narozením i po něm. (5)

Všeobecná deklarace práv a svobod

Byla vyhlášena 10. 12. 1948 Valným shromážděním OSN. Deklarace je právně nezávazným dokumentem, její politická autorita je však uznávána na celém světě. Výročí jejího přijetí se každoročně slaví jako Den lidských práv. Obsahuje ve třiceti člancích základní práva všech lidských bytostí, včetně práva na ochranu rodiny, práva na zvláštní péči a pomoc v dětství.

Deklarace práv dítěte

Přijalo ji Valné shromáždění OSN v roce 1959, ale nebyla stále ještě závazná pro státy v mezinárodním měřítku. Byla rozšířením formulace práv v ženevské deklaraci práv dítěte.(5) Ve své preambuli zdůrazňuje bezprostřední vazbu práv dítěte na Všeobecnou deklaraci lidských práv. Vycházela z předpokladu, že tělesná a duševní nezralost dítěte a jeho neschopnost vést nezávislý život vyžaduje zvláštní záruky, péči a

právní ochranu. Zaměřuje se ochranu dítěte před jakoukoli nevýhodou, ubližováním, zdůrazňuje právo na všestranný rozvoj tělesný, morální, duchovní a sociální. Dítě má právo na jméno a státní příslušnost, na výhody sociálního zabezpečení, na přiměřenou výživu a bydlení, zotavovací, zdravotní a lékařskou péči, na vzdělání. Má právo vyrůstat v péči svých rodičů, pokud je to možné, odloučeno od matky může být jen výjimečně a úřady musí věnovat zvláštní péči dětem bez rodičů a bez přiměřených prostředků. (7)

Úmluva o právech dítěte

Prvním dokumentem, který pro státy, které jej přijaly, je závazný, se stala Úmluva o právech dítěte. Valným shromážděním OSN byla schválena 20. listopadu 1989. (V České republice vstoupila v platnost v 1.1.1993) (37) Úmluva o právech dítěte je mezinárodní konvencí stanovující občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní práva dětí. Její dodržování kontroluje Výbor pro práva dítěte OSN.

Úmluva poprvé definuje pojem dítě, a to jako každou lidskou bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. (Není zde tedy stanoven začátek života dítěte jeho narozením. Na druhé straně tato definice ukončuje dětství osmnáctým rokem, pokud není v té které zemi stanoveno jinak. To je závažné např. z hlediska trestné zodpovědnosti (u nás od patnácti let) (7)

Filozofií celé Úmluvy je chránit nejlepší zájem dítěte – „the best interest of the child.“ Nejlepší zájem dítěte znamená takovou konstelaci okolností v životě dítěte, v níž mohou být trvale, smysluplně a individuálně přiměřeně uspokojovány základní potřeby dítěte. (16)

Při řešení stavu dětí ve zvlášť obtížných situacích je výklad tohoto pojmu problematický. Jeho pojetí a aplikace jsou vázány na řadu rozdílných činitelů, podmínek a situací, kdy jednoznačné rozhodnutí je obtížné. Např. při sporech o dítě rozvádějících

se rodičů, při rozhodování o umístění dítěte mimo rodinu, při traumatizujícím prokazování pohlavního zneužívání dítěte... (7)

Úmluva vychází v anglické verzi ze 3 P – provision, protection, participation. 3 P představují tři skupiny práv – na zajištění (práva zaměřená na přežití, rozvoj, vývoj), ochranu (ochrana před násilím, vykořisťováním, zneužíváním, škodlivými vlivy) a jeho účasti na spolurozhodování o věcech, které se ho osobně dotýkají. (5)

Úmluva opouští paternalistický přístup. Dítě už není chápáno jako předmět ochrany, jsou v ní obsažena práva od základních práv zabezpečujících jeho přežití, po aktivní práva, vyjadřující možnosti dítěte v závislosti na jeho věku samo o sobě rozhodovat. (35)

Světová deklarace o přežití dětí, jejich ochraně a rozvoji

30.září 1990 se v OSN v New Yorku sešli představitelé většiny států světa, aby přijali Světovou deklaraci o přežití dětí, jejich ochraně a rozvoji, a také plán její realizace. (20)

1.2.3 České dokumenty o právech dítěte

Při ochraně dětí je Česká republika vázaná Listinou základních práv a svobod, je součástí našeho ústavního pořádku. Listina se v některých článcích shoduje s obsahem Úmluvy o právech dítěte, která je rovněž součástí našeho právního řádu a její ustanovení mají přednost před zákonem.

Práva dítěte obsažená v Úmluvě o právech dítěte jsou v našem právním řádu zakotvena v různých zákonech. Jedná se zejména o tyto (vše v platném znění) : 94/1963 Sb. Zákon o rodině, 40/2009 Sb., trestní zákon, 40/1964 Sb., občanský zákoník, 99/1963 Sb., občanský soudní řád, 262/2006 Sb., zákoník práce, 100/1988 Sb., o

sociálním zabezpečení, 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, 108/2006 Sb., o sociálních službách, 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, 218/2004 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, a další.

1.3 Náhradní výchova

Výchova dítěte během prvních let života je jen těžko možná mimo rodinu. Všechny společnosti, které nahradily rodinnou péči o děti nějakou jinou výchovnou institucí, po určité době uznaly nenahraditelnost rodiny a vrátily se k ní. (16)

Podle zákona o rodině mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte rodiče. V situacích, kdy děti nemohou z nejrůznějších důvodů vyrůstat ve vlastní rodině, je třeba hledat optimální formu náhradní výchovy. (22) Důvodem může být syndrom CAN, trestná činnost rodičů, alkoholismus, prostituce, nízká úroveň sociálního zabezpečení apod. Pro děti v takového životní situaci se vžil pojem „sociálně osiřelé děti.“ Důsledky ztráty vlastního rodinného zázemí jsou komplexní, nejvýznamnější je však ztráta citových vazeb navázaných s blízkými. Charakter těchto vazeb má mimořádný význam pro celkovou životní pohodu dítěte, zejména v raném dětství tvoří výlučný faktor psychického a tělesného vývoje. (29) Děti vystavené citové deprivaci jsou plné pocitu hněvu a frustrace, citová deprivace ovlivňuje jejich schopnosti být partnery a rodiči, v důsledku zasahuje společnost jako celek. (4)

K institutům náhradní výchovy patří ústavní výchova a náhradní rodinná výchova.

1.3.1 Náhradní rodinná péče

Jednotlivé formy náhradní rodinné péče (22):

- osvojení – mezi osvojiteli a dítětem vzniká stejný vztah jako mezi rodiči a dětmi, vztahy dítěte k jeho původním rodičům zanikají
- pěstounská péče – rodiče zůstávají zákonnými zástupci dítěte, umožňuje přijetí dítěte do náhradní rodiny, i když není právně volné
 - zde stojí za zmínku SOS vesničky, které jsou zařízeními pro výkon pěstounské péče, zřizovanými neziskovou organizací Sdružení SOS dětských vesniček. Zkratka SOS v názvu vyjadřuje volání o pomoc, dětské vesničky dětem tuto pomoc nabízejí. V České republice jsou tři (Karlovy Vary, Chvalčov, Brno). Děti jsou v plné péči pěstounů, žijí v sourozeneckých skupinách po 5-7. (26)
- pěstounská péče na přechodnou dobu – nově od 1.6. 2006, poskytuje se dětem na nezbytně nutnou dobu, soud každé tři měsíce přezkoumá, jestli trvá důvod pro pobyt dítěte u pěstounů
- poručenství – je formou náhradní rodinné péče jen pokud poručník o dítě pečuje, poručník je povinen podávat pravidelně soudu zprávy o nezletilém, nabývá rodičovské zodpovědnosti téměř v celém rozsahu, podstatná rozhodnutí schvaluje soud

- svěřením dítěte do péče jiné osoby než rodiče – rodiče zůstávají zákonnými zástupci dítěte, o svěřením rozhoduje soud v zájmu dítěte (dává přednost příbuzným dítěte), rozhoduje rovněž o rozsahu práv a povinností k dítěti

1.3.2 Ústavní péče

Během posledních 15 let se sice snižuje absolutní počet dětí umístěných v ústavní péči ve východní Evropě a bývalém Sovětském svazu (zkoumaných bylo 20 zemí), ale vezmeme-li v úvahu také snížení porodnosti v těchto zemích, tak se ukáže, že počet dětí v ústavní péči vzrostl od pádu komunismu o 3%.

Podstatným důvodem proti ústavní výchově je také to, že je mnohem dražší, než výchova v zařízeních rodinného typu. Je to částečně proto, že až polovina zaměstnanců ústavního zařízení nepřichází do přímého kontaktu s dětmi. (3)

Ústavní výchova dětí od narození do tří let patří v České republice pod Ministerstvo zdravotnictví (do jednoho roku kojenecké ústavy, od jednoho roku do tří let věku dítěte pak dětské domovy). Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Výkon ústavní výchovy dětí s postižením je svěřen zařízením sociální péče v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí /stejně jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc/. V systému vystupují rovněž Ministerstvo spravedlnosti (soudy, věznice pro mladistvé, probační a mediační služba) a Ministerstvo vnitra prostřednictvím policie. Důležitou roli hraje také Ministerstvo financí, které zajišťuje financování celého systému. (9)

1.4 Právní rámec zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZPDVOP)

1.4.1 Sociálně-právní ochrana dítěte

ZPDVOP patří mezi zařízení sociálně-právní ochrany dětí (spolu se zařízeními odborného poradenství pro péči o děti, zařízeními sociálně výchovné činnosti, výchovně rekreačními tábory pro děti a zařízení pro výkon pěstounské péče).

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů vymezuje sociálně-právní ochranu dětí v § 1 jako:

- ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění a
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

Sociálně-právní ochrana dítěte tedy představuje zajištění práva dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině, na identitu dítěte, svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na vzdělání, zaměstnání, zahrnuje také ochranu dítěte před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, zanedbáváním, zneužíváním nebo vykořisťováním.

Zákony respektují jeden ze základní principů fungování rodiny - právo a povinnost rodičů společně vychovávat a pečovat o děti, a pokud je toho třeba, požadovat pomoc. Jakékoliv zasahování do soukromí a rodinného života je možné teprve tehdy, jestliže rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dětí o to požádají a nebo se o děti nemohou nebo nechtějí starat. (31)

Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí:

- obecní úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,

- krajské úřady,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí (poskytuje sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizině).

Sociálně-právní ochranu dětí mohou kromě orgánů SPO poskytovat i jiné subjekty – obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další fyzické a právnické osoby, jež jsou výkonem SPO pověřeny (tzv. pověřené osoby). (28)

MPSV uvádí jako hlavní principy právní úpravy sociálně právní ochrany dětí tyto:

- konání v nejlepším zájmu dítěte
- poskytování všem dětem bez rozdílu (rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického či jiného smýšlení, etnického či sociálního původu)
- bezplatnost - kromě pobytu dítěte ve výchovně rekreačním táboře, v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a správy jmění dítěte (28)
- poskytování všem nezletilým dětem do 18 let, pokud zletilosti nenabýly dříve
- odpovědnost státu za ochranu dětí před násilím, za ochranu jejich zdravého vývoje - stát však nenahrazuje plnění povinností a odpovědnost rodičů, ani nezasahuje do jejich postavení jako nositelů rodičovské zodpovědnosti, nejsou-li práva nebo vývoj dítěte ohroženy
- preventivní působení na rodinné vztahy, jsou-li zasaženy tak, že přichází v úvahu působení veřejné moci
- ochrana dětí před sociálně patologickými jevy (tj. prevence rizikového vývoje dětí a minimalizace důsledků působení sociálně patogenních vlivů)
- děti dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo děti, které nemohou být ponechány v tomto prostředí, mají právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem v podobě některé z forem náhradní výchovy

- řešení situace dítěte s ohledem na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ
- v případě osvojení dítěte do ciziny princip subsidiarity, tj. považovat osvojení dítěte do ciziny za náhradní způsob péče o dítě teprve tehdy, jestliže dítě nemůže být předáno do výchovy v rodině osvojitele nebo o ně nemůže být pečováno jiným vhodným způsobem v zemi jeho původu
- sledování výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, aniž by zasahovaly do řízení a provozu zařízení, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova
- cílem sociálně-právní ochrany dětí je též sanace rodin

SOP může být poskytována v plném rozsahu (dětem, které jsou k území České republiky trvaleji a pevněji vázány – přesně to stanovuje zákon o SPO) nebo v tzv. nejnutnějším rozsahu (pokud se vyskytly na našem území bez jakékoli péče nebo je-li jejich vývoj ohrožen). Nejnutnějším rozsahem se míní opatření k ochraně života a zdraví a zajištění uspokojování základních potřeb včetně zajištění zdravotní péče. (28)

Zákon o SPO uvádí příklady situací, pro které je poskytnutí SPO typické :

- rodiče dětí zemřeli, neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti,
- děti byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, a tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy
- děti vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, děti mladší 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak narušují občanské soužití,

- opakovaně se dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte,
- děti na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;
- děti, které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
- děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- děti, které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

Zákon o SPO k poskytnutí sociálně-právní ochrany nepředpokládá jednorázovou událost či krátkodobé působení, ale naopak předpokládá, že tyto skutečnosti trvají takovou dobu, že je třeba situaci vhodným způsobem řešit. Pokud by se jednalo o jednorázovou záležitost, musela by být takové intenzity, že by mohla nepříznivě ovlivnit vývoj dítěte. (31)

1.4.2 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZPDVOP)

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc podle § 42 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy, dále dítěti tělesně nebo duševně týranému nebo zneužívanému nebo dítěti, které se ocitlo

v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Ochrana a pomoc spočívá v uspokojování základních životních potřeb, včetně ubytování, a v zajištění lékařské péče zdravotnickým zařízením, psychologické a jiné obdobné nutné péče. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je povinno poskytovat služby a zajistit provoz nepřetržitě. Zřizovatelem ZPDVOP může být obec, kraj, nebo pověřené osoby. O pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí rozhoduje krajský úřad a pověřené osoby jsou oprávněny poskytovat sociálně-právní ochranu jen v rozsahu uvedeném v rozhodnutí o vydání pověření.

Dítě se v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc umisťuje na základě rozhodnutí soudu, žádosti obecního úřadu s rozšířenou působností, žádosti zákonného zástupce dítěte nebo požádá-li o to dítě samo. V případě, že žádá obecní úřad nebo dítě, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat návrh soudu na nařízení předběžného opatření, pokud nelze do doby, do níž musí o předběžném opatření rozhodnout soud (24 hodin), zajistit souhlas rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte s pobytem dítěte v zařízení.

V zařízení se poskytuje pomoc a ochrana také dětem, které nespĺňují podmínky na poskytování sociálně-právní ochrany v plném rozsahu, tj. dětem, které se na území České republiky zdržují pouze krátkodobě nebo přechodně, pokud se tyto děti ocitnou bez jakékoli péče nebo pokud jsou jejich životy nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny, a to po dobu, než rozhodne soud o návrhu obecního úřadu obce s rozšířenou působností na nařízení předběžného opatření.

Zřizovatel zařízení je povinen vést evidenci dětí, které byly přijaty do zařízení, ta musí obsahovat:

- datum přijetí dítěte
- jméno a příjmení dítěte, pokud je známo
- datum narození dítěte, pokud není známo, pak se uvede přibližný věk dítěte

- záznam o splnění povinnosti §10 odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí (tj.povinnost nahlásit úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti §6 odst. 2 zákona – jejichž rodiče zemřeli nebo neplní rodičovské povinnosti atd.)
- datum a čas propuštění dítěte ze zařízení

Podle § 46 odst. 2 zákona o rodině č. 94/1963 Sb. v platném znění má soud povinnost před nařízením ústavní výchovy zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, která má přednost před výchovu ústavní.

Zákon o sociálně-právní ochraně nestanoví, zda tato zařízení mají být provozována na bázi ústavní nebo rodinné výchovy. Svěření do rodinného zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je v ČR zatím jediným typem profesionální rodinné péče, která je v zahraničí zcela běžným způsobem zajištění náhradní péče o děti. (10)

Někteří odborníci v oblasti náhradní výchovy kritizují křehký právní rámeček zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, protože tato zařízení jsou v mnoha směrech téměř totožná s především školskými zařízeními pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Děti v těchto zařízeních nepobývají po dobu, kterou předpokládal zákon o sociálně-právní ochraně a pro kterou byla tato zařízení koncipována a zřizována (tzn. po dobu okamžité pomoci a krátkodobě), ale dlouhodobě. Je nutné upravit podmínky péče o děti v těchto zařízeních tak, aby byla garantována odpovídající úroveň bez ohledu na zřizovatele. (9)

Rodiče dítěte (nebo rodič, kterému bylo dítě rozhodnutím soudu svěřeno do výchovy, popřípadě jiná osoba povinná výživou dítěte, nezletilý rodič umístěný společně s dítětem v takovém zařízení, nebo příjemce sirotčího důchodu oboustranně

osiřelého dítěte) mají povinnost hradit příspěvek na úhradu pobytu a péče poskytované v ZPDVOP. O tomto příspěvku rozhoduje ředitel zařízení.

Zřizovatel ZPDVOP má nárok na státní příspěvek za pobyt a péči poskytovanou nezletilému dítěti v tomto zařízení, pokud je tam dítě na základě rozhodnutí soudu nebo na základě žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Nárok na státní příspěvek za pobyt a péči poskytovanou nezletilému dítěti vzniká také v případě, že obecní úřad obce s rozšířenou působností považuje umístění nezaopatřeného dítěte v zařízení za důvodné. Pokud další pobyt už není důvodný, státní příspěvek zaniká ode dne, kdy o tom obec s rozšířenou působností vyrozumí zřizovatele. O státním příspěvku rozhoduje krajský úřad nebo Magistrát hl. města Prahy, a to v závislosti na místě trvalého pobytu nebo sídla zřizovatele zařízení. (31)

1.5 Fond ohrožených dětí (FOD)

Fond ohrožených dětí je občanské sdružení na pomoc týraným, zanedbávaným, zneužívaným, opuštěným nebo jinak sociálně ohroženým dětem. Působí na celém území České republiky. (FOD) Na jeho vzniku se podílela PhDr. Formáčková, tehdejší šéfredaktorka časopisu Vlasta a JUDr. Vodičková, která byla na ustavující schůzi Členského shromáždění, v červnu 1990, zvolena také předsedkyní. (37)

Jako své hlavní poslání uvádí sdružování občanů a kolektivů, kteří chtějí pomoci dětem, jež vyrůstají mimo vlastní rodinu v dětských domovech a jiných ústavech či náhradní rodinné péči nebo jejichž vývoj je ohrožen v důsledku nevyhovujícího rodinného prostředí či jinak. Za tímto účelem zejména (10) :

1. jako pověřená osoba podle zákona č. 359/99 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí vykonává na základě pověření 31 sociálně-právní ochranu dětí, především

- a) vyhledává týrané, zneužívané, zanedbávané i jinak sociálně ohrožené děti a poskytuje jim podle potřeby ve spolupráci s příslušnými státními orgány či jinými institucemi na ochranu dětí potřebnou pomoc,
- b) zřizuje a provozuje zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- c) vykonává další činnosti zaměřené na ochranu dětí před škodlivými vlivy,

2. všestranně podporuje rozvoj náhradní rodinné péče, zejména pěstounské péče u dětí, pro které se obtížně hledá náhradní rodina

- a) vyhledáváním vhodných náhradních rodin,
- b) informováním veřejnosti o těchto dětech,
- c) zřizováním a spravováním objektů (bytů, domů) pro rodiny pěstounů,
- d) poradenskou a hmotnou pomocí náhradním rodinám, pro něž mimo jiné pořádá kulturně-výchovné, vzdělávací, sportovní a rekreační akce,
- e) zajišťováním výměny zkušeností mezi náhradními rodinami v průběhu společných akcí,

3. pomáhá při vřazování do společnosti dětem, které po dosažení zletilosti odcházejí z dětských domovů a jiných zařízení náhradní výchovné péče, a zřizuje pro ně azylové byty a ubytovny s navazující poradenskou a sociální pomocí.

4. spolupracuje se státními orgány, organizacemi a institucemi, které se zabývají otázkami dětí a mládeže, upozorňuje je na nedostatky a problémy v této oblasti a navrhuje vhodná řešení včetně změn v legislativě a stávající praxi, členové FOD aktivně signalizují příslušným státním orgánům konkrétní případy zanedbávaných či týraných dětí, mají-li o tom poznatky,

5. prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků informuje o těchto otázkách, problémech a možnostech nápravy veřejnost a realizuje i další osvětové akce týkající se ochrany ohrožených dětí,

6. získává a vyměňuje zkušenosti z oblasti péče o děti a mládež se zahraničními a mezinárodními organizacemi

Úkoly a cíle FOD při ochraně ohrožených dětí zajišťují v místech a regionech pracoviště FOD, jimiž jsou pobočky, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a azylové domy pro rodiny s dětmi a pro mládež odcházející po dosažení zletilosti z ústavní výchovy, popř. z náhradních či vlastních rodin.

Z pracovišť FOD se zaměřím pouze na zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

1.5.1 Klokánek

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc provozovaná pod názvem Klokánek v bytech FOD nebo v bytech zaměstnanců FOD poskytují neodkladnou rodinnou péči týraným, zanedbávaným, zneužívaným či jinak ohroženým dětem, které nemohou zůstat ve vlastním rodinném prostředí nebo o které vlastní rodina nemůže dočasně pečovat, a to až do doby, než se mohou vrátit domů nebo než je pro ně nalezena náhradní rodina či jiné vhodné řešení. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc zřizuje, ruší a jejich činnost řídí a kontroluje předsednictvo FOD.

Klokánek je projekt Fondu ohrožených dětí, jehož cílem je nabídnout dětem namísto ústavní výchovy přechodnou rodinnou péči na dobu, dokud se nemohou vrátit zpět do své rodiny, nebo dokud pro ně není nalezena trvalá náhradní rodinná péče

(osvojení, pěstounská péče, svěření do výchovy třetí osoby). (FOD) „Fungování Klokánku je český patent. Nejsme žádná instituce. Vejdete do domu a vidíte jen dvě byty. Žádná společná místnost nebo jídelna. Prostě bytový dům.“ (21)

Klokánky mají pověření MPSV jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, proto mohou přijímat děti na základě žádosti rodičů, soudního rozhodnutí (předběžné opatření nebo rozsudek), žádosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí i na základě žádosti samotného dítěte či osoby, která malé dítě nalezne opuštěné nebo v jiné krizové situaci. V těchto případech mohou děti v Klokánku zůstat i proti vůli rodičů až do té doby, než soud rozhodne o předběžném opatření. Důvodem přijetí mohou být zanedbávání, domácí násilí, neschopnost zajistit řádnou péči, týrání, zneužívání, bytové důvody, a někdy i hospitalizace osamělého rodiče či svěření dítěte za účelem zajištění náhradní rodinné péče. Klokánky mají nepřetržitý provoz, proto mohou kdykoli přijmout i novorozence, jejichž matky tají těhotenství a porodí mimo zdravotnické zařízení.

První Klokánek byl otevřen v Žatci v září 2000. V současné době již existuje 16 Klokáneků na území celé republiky, jejich kapacita je 450 dětí. Klokánky FOD provozuje jednak jako klasickou rodinnou péči v bytech „klokaních“ tet a strýců, kteří jsou zaměstnanci FOD, anebo v objektech se služebními byty, kde o děti nepřetržitě střídavě po týdnů pečují po všech stránkách tak jako v rodině dvě stabilní tety. V tzv. rodinných Klokáncích, které ale nejsou samostatnými ZPDVOP je ještě 38 míst pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Průměrná doba pobytu dětí v Klokánku je půl roku. Kolem šedesáti procent dětí se vrací k rodičům, asi třicet procent přechází do trvalé náhradní rodinné péče. Zbývajících

deset procent zahrnuje ukončení pobytu v Klokánku zletilostí či umístěním do jiného zařízení (nemocnice, psychiatrie nebo ústavní výchova).

FOD na svých stránkách (10) uvádí, že velkou výhodou oproti ústavní výchově je, že Klokánky mohou přijímat sourozence bez ohledu na věk, takže nedochází k jejich další traumatizaci jejich rozdělením do různých zařízení podle věku (do tří let kojenecké ústavy a zdravotnické dětské domovy, od tří let diagnostické ústavy a školské dětské domovy a výchovné ústavy). Mgr. Jan Vavřík ve svém článku v Učitelských Novinách (34) tvrdí, že ani v dětských domovech není pravidlem, že by se děti do tří let věku se sourozenci nepřijímaly.

Děti se přijímají přímo „z terénu“, bez pobytu v diagnostickém ústavu, kde jsou společně diagnostikovány děti bez poruch chování s dětmi výrazně narušenými. (10) Do Klokánku se může dítě dostat buď na žádost rodičů, nebo jednoho z nich, nebo v jeho prospěch mohou zasáhnout sociální pracovníci tím, že navrhnou svěřit dítě do Klokánku místo do ústavu. Dítě může „objevit“ také sám FOD a vyřídit veškeré formality – především návrh na předběžné opatření k soudu. (1)

O děti se stará manželský pár nebo stejně jako v rodinách svobodných nebo rozvedených matek jedna zaměstnankyně FOD. Pracovnice Klokánku jsou nazývány tetami a zajišťují veškerou péči o svěřené děti. Dbají o správný tělesný a duševní vývoj dětí a vytváří jim vřelé a vlídné rodinné prostředí. Dále vedou domácnost a zodpovídají za hospodaření. Tetou se může stát žena ve věku 35 až 55 let, s minimálně středoškolským vzděláním a vhodnými osobnostními předpoklady, tj. s dostatkem empatie a schopností vést domácnost a pečovat o děti. Tety se střídají v týdenních intervalech, 8 hodin pracují jako zaměstnanec, pak jsou v zařízení jako dobrovolníci.

(25) Jedna osoba pečuje v samostatných bytech maximálne o tri až štyri deti. Je to preto, že deti prichádzajú veľmi často zanedbané, opoždené v celkovom vývoji, deprivované, s nočnými dšy a nevhodnými návyky a projevy, a preto vyžadujú veľmi intenzívnu péču. (10) Pokiaľ ide o miminka, je v bytš len jedno, aby sa mu pečovateľka mohla venovať se všim všudy. (21) Okrem péče o deti varí, nakupujú a pečujú o domácnosť.

Vysoké nároky sa kladú na osobnosť „klokaních“ tet a strýcov. Všichni musia podstúpiť psychologické vyšetrenie. Pre péču ve vlastných bytoch požadujeme ďalej okrem vhodných bytových podmienok i zkušenosti s výchovou vlastných či prijatých detí. Dôležitá je takš osobná znalosť zájemcov, o ktorých schopnostiach sme sa mohli presvedčiť buď na našich poradensko relaxačných pobytoch pre náhradnú rodinu, alebo pri péču o deti v týždennom striedavom cykle v našich domoch, kde je zajištná prítomnosť sociálnych pracovníkov a psychologa, príp. i pediatra. Samozrejmosť je trestná a morálna bezúhonosť. Naopak odborné vzdelánie není pre pečujúce tety požadované (stačí stredné vzdelánie). (10)

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl

Cílem této bakalářské práce je přinést základní informace (adresa, zřizovatel, kapacita, telefonický kontakt, webové stránky, rok založení, cílová skupina, dostupnost výročních zpráv) o všech zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc v ČR a popsat specifika těchto zařízení provozovaných Fondem ohrožených dětí.

2.2. Hypotézy

Pro dosažení vytyčeného cíle byly stanoveny následující hypotézy :

H1 : Počet ZPDVOP v jednotlivých krajích není úměrná počtu obyvatel v daném kraji

H2 : Organizační struktura ZPDVOP Fondu ohrožených dětí se liší od organizační struktury ZPDVOP ostatních zřizovatelů

3. METODIKA

3.1 Použitá metodika

Ve své bakalářské práci kombinuji kvantitativní a kvalitativní výzkum.

V kvantitativním výzkumu jsem použila metodu analýza dokumentů, techniku sekundární analýza dat. Výsledky kvantitativního výzkumu byly zpracována do grafů.

Při výzkumu jsem vycházela z přehledu 31 osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochraně dětí, z webových stránek jednotlivých zařízení, z výročních zpráv zařízení a z údajů ČSÚ. Data, která nebyla přístupná na internetu jsem zjišťovala dotazováním pomocí e-mailu na adresu uvedenou na webových stránkách zařízení.

Při kvalitativním výzkumu byla použita metoda analýza dokumentů, technika sekundární analýzu dat. Při přehledu všech ZPDVOP jsem vycházela z informací uvedených na internetu : z přehledu 31 osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochraně dětí, z webových stránek jednotlivých zařízení a z výročních zpráv zařízení.

Při popisu dvou zařízení byla použita metoda dotazování, technika polostandardizovaný rozhovor. Rozhovory probíhaly v Klokánku Hostivice (se sociální pracovníci zařízení) a v Dětském centru Jihočeského kraje v únoru 2011 (s ředitelem zařízení).

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaným souborem pro kvantitativní výzkum byla všechna ZPDVOP v České republice.

Zkoumaným souborem pro kvalitativní výzkum byla dvě ZPDVOP – náhodně vybrané jedno zařízení Fondu Ohrožených dětí a jedno zařízení jiného zřizovatele.

4. VÝSLEDKY

4.1 ZPDVOP k 1.1.2011, údaje o zařízeních v Příloze č. 1

Kraj Vysočina

počet obyvatel	514756
počet ZPDVOP	2
kapacita	48

Dětský domov Kamenice nad Lipou

Dětské centrum Jihlava

Zlínský kraj

počet obyvatel	590673
počet ZPDVOP	6
kapacita	107

Kojenecké a dětské centrum

Dětské centrum Zlín

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi, o.p.s.

Dětský domov Zlín

Klokánek Kroměříž – ul. Kollárova

Klokánek Kroměříž – ul. Havlíčkova

Ústecký kraj

počet obyvatel	836134
počet ZPDVOP	5
kapacita	82

ZPDVOP při Kojeneckých ústavech Ústeckého kraje

ZPDVOP při Dětském domov a Školní jídelně Most

Klokánek Chomutov – Školní pěšina

Klokánek Litoměřice

Klokánek Žatec

Středočeský kraj

počet obyvatel	1261249
počet ZPDVOP	2
kapacita	56

Kojenecký ústav Kolín

Klokánek Hostivice

Praha

počet obyvatel	1254317
počet ZPDVOP	7
kapacita	156

Dům Přemysla Pittra pro děti

Dětské centrum při Thomayerově fakultní nemocnici

Dětský domov Charlotty Masarykové

Klokánek Láskova

Klokánek Chabařovická

Klokánek Kbely – detašované pracoviště

Klokánek Štěrboholy

Jihočeský kraj

počet obyvatel	638291
počet ZPDVOP	2
kapacita	27

Dětské centrum Jihočeského kraje, o.p.s.

Dětský domov, Základní škola, Školní jídelna a Školní družina, Volyně

Plzeňský kraj

počet obyvatel	571980
počet ZPDVOP	3
kapacita	96

Šneček při Kojeneckém ústavu s dětským domovem v Plzni**Delfínek při Dětském domově Trnová****Klokánek Janovice nad Úhlavou****Královéhradecký kraj**

počet obyvatel	554912
počet ZPDVOP	2
kapacita	27

Dětské centrum**Dětská ozdravovna Království**

Moravskoslezský kraj

počet obyvatel	244172
počet ZPDVOP	9
kapacita	105

Náruč**Dětské centrum Domeček****Charitní středisko Michala Magone****Dětské centrum Čtyřlístek v Opavě****Dům na půli cesty a ZPDVOP****ZPDVOP Heřmánek****Dětský domov Janovice u Rýmařova****Krizové centrum Čtyřlístek****Klokánek Dolní Benešov****Liberecký kraj**

počet obyvatel	439817
počet ZPDVOP	2
kapacita	26

ZDVOP Hvězdička při DD Jablonné v Podještědí**ZDVOP při dětském centru Sluníčko Liberec**

Jihomoravský kraj

počet obyvatel	1154191
počet ZPDVOP	9
kapacita	101

Centrum „PRO“ Blansko

Dětské centrum Brno

Dětské centrum Znojmo

Domov pro matky s dětmi Hodonín

Jihomoravské dětské centrum specializované zdravotní péče

Kojenecký ústav Kyjov

Krizové centrum pro děti a dospívající

SPONDEA při ČČK, o.p.s.

Klokánek Brno

Karlovarský kraj

počet obyvatel	307453
počet ZPDVOP	0
kapacita	0

Pardubický kraj

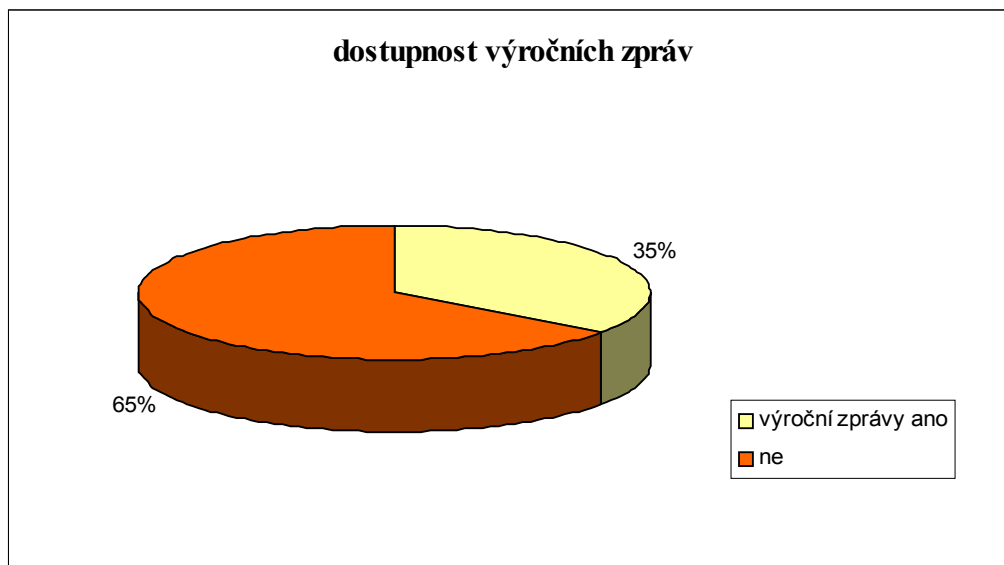
počet obyvatel	516943
počet ZPDVOP	4
kapacita	29

Dětské centrum Veská**Kojenecký ústav a dětský domov Svitavy****Dětský domov 1-3 let Holice****Klokánek Pardubice****Olomoucký kraj**

počet obyvatel	641 797
počet ZPDVOP	5
kapacita	78

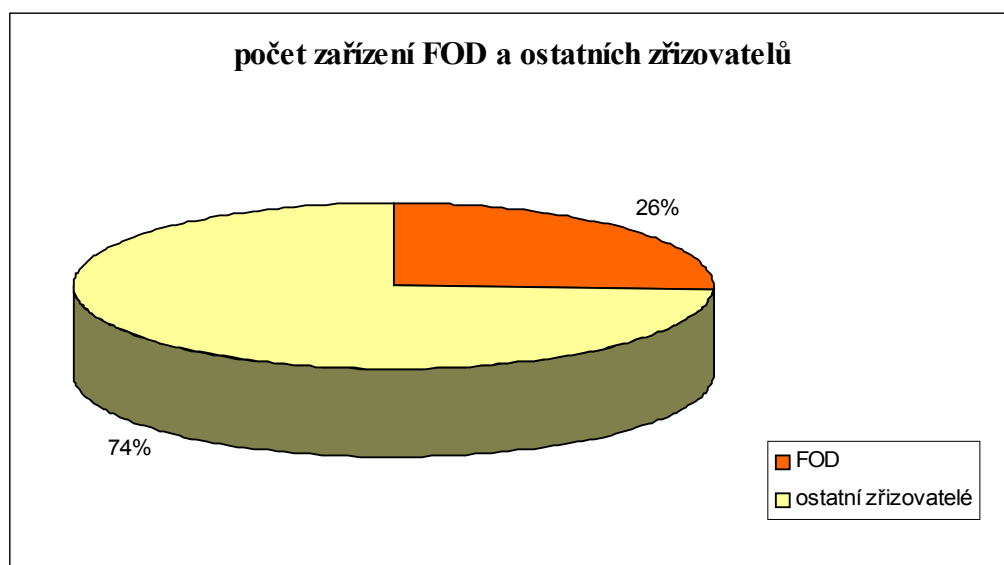
Středisko sociální prevence**Dětské centrum Pavučinka Šumperk****Sdružená zařízení pro péči o dítě v Olomouci****Dětský domov a Školní jídelna Olomouc****Klokánek Dlouhá Loučka**

Graf 1: Dostupnost výročních zpráv ZPDVOP na internetu

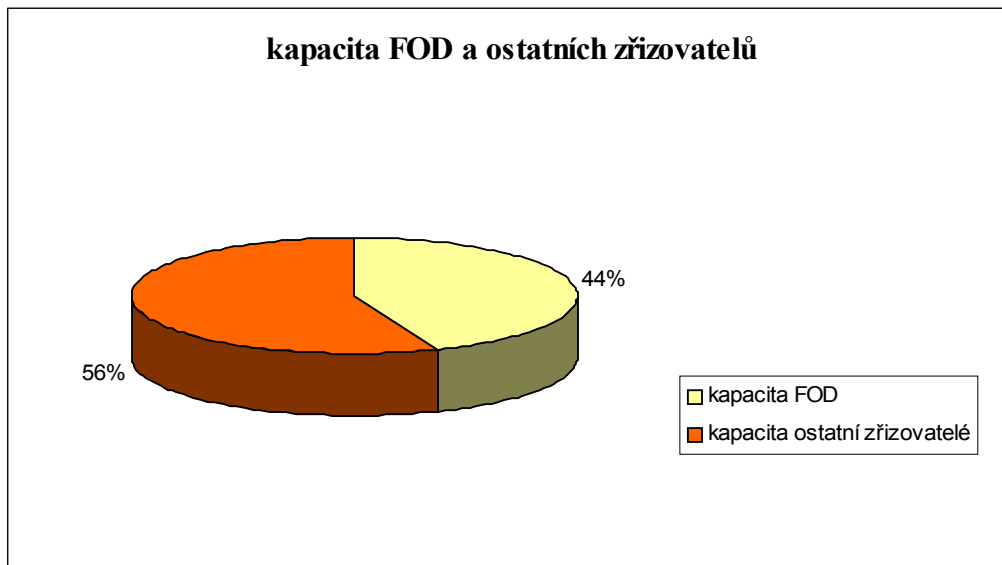
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 2: Počet zařízení zřizovaných Fondem ohrožených dětí a ostatními zřizovateli

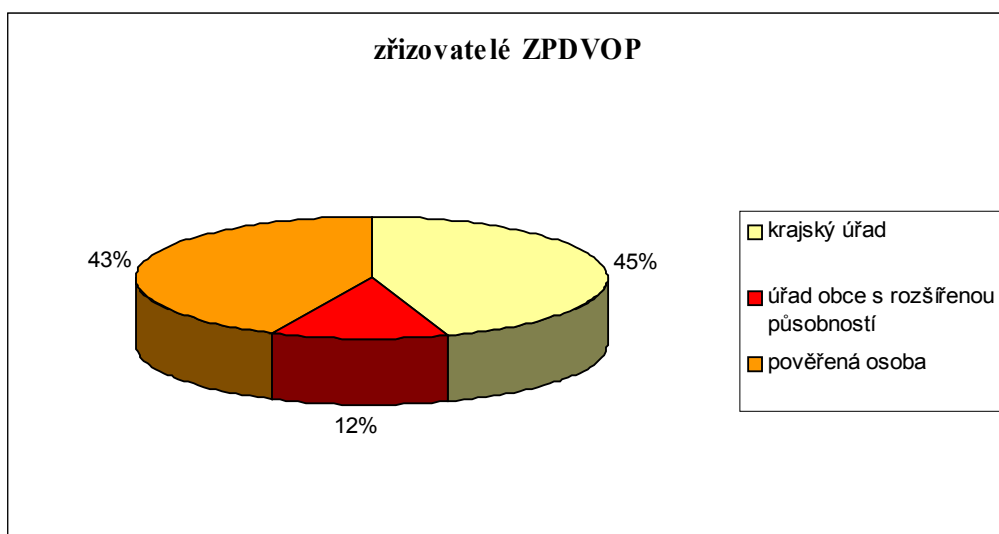
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 3: Kapacita ZPDVOP Fondu ohrožených dětí a ostatních zřizovatelů

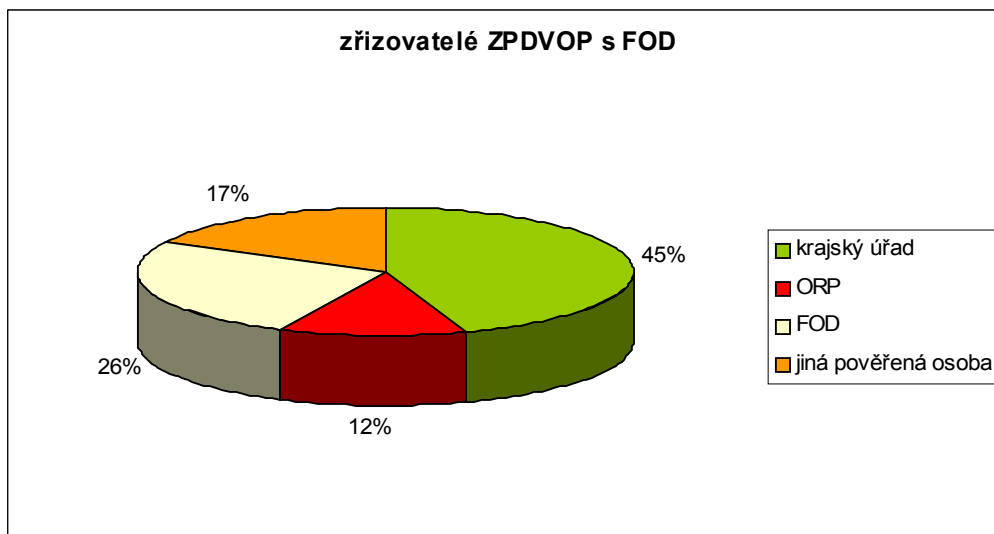
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 4: Zřizovatelé ZPDVOP

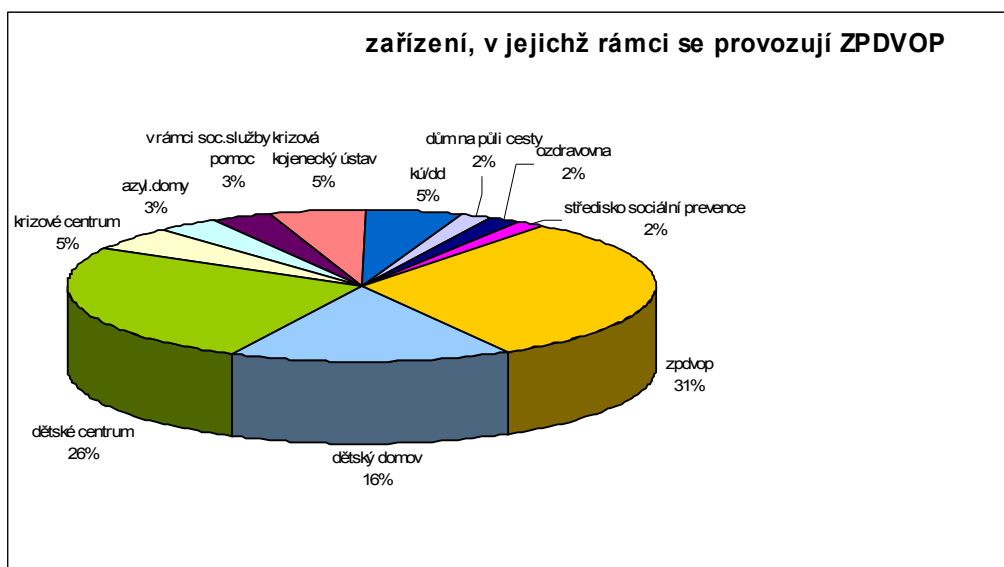
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 5: Zřizovatelé ZPDVOP s Fondem ohrožených dětí

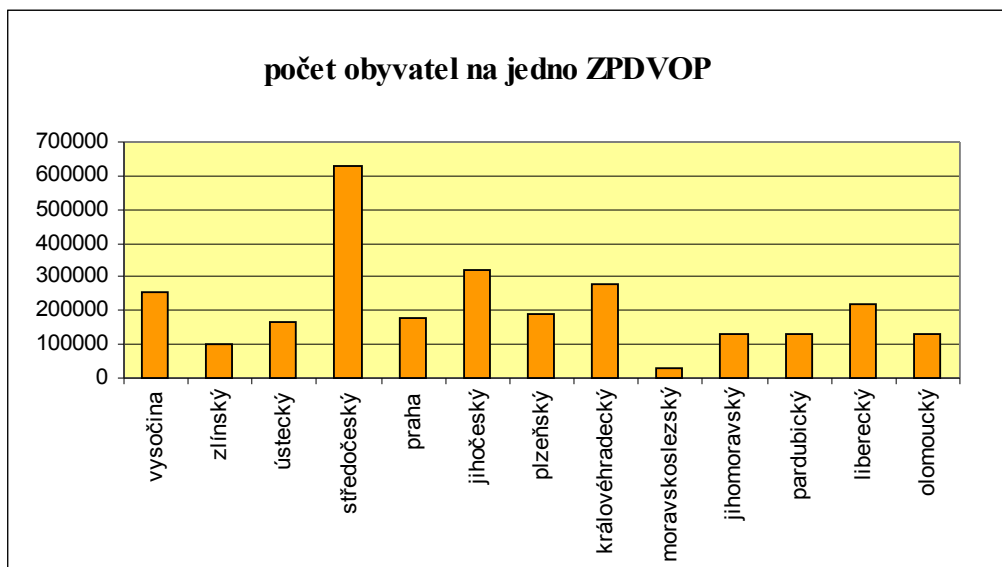
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 6: Zařízení, v jejichž rámci se provozují ZPDVOP

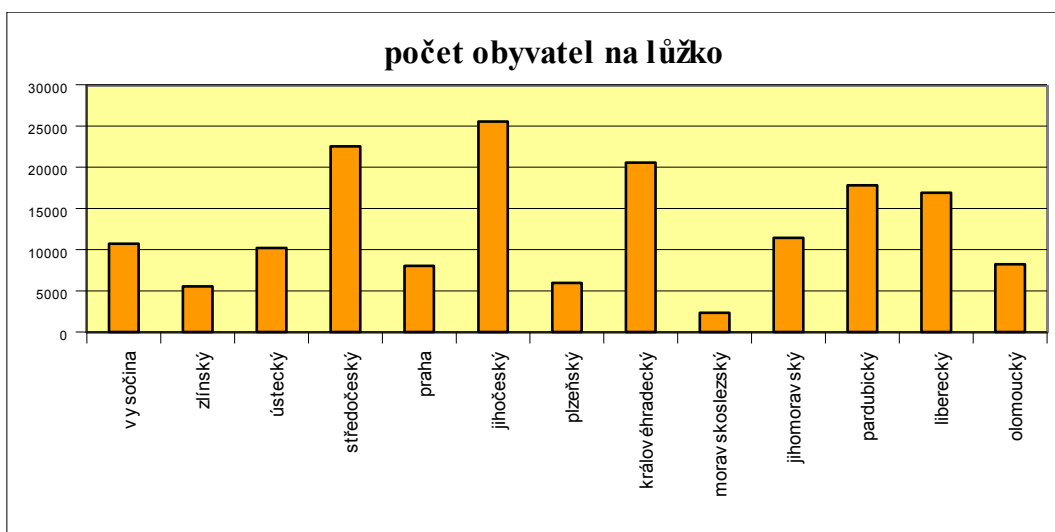
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7: Počet obyvatel na jedno ZPDVOP v jednotlivých krajích

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 8: Počet obyvatel na jedno lůžko v jednotlivých krajích

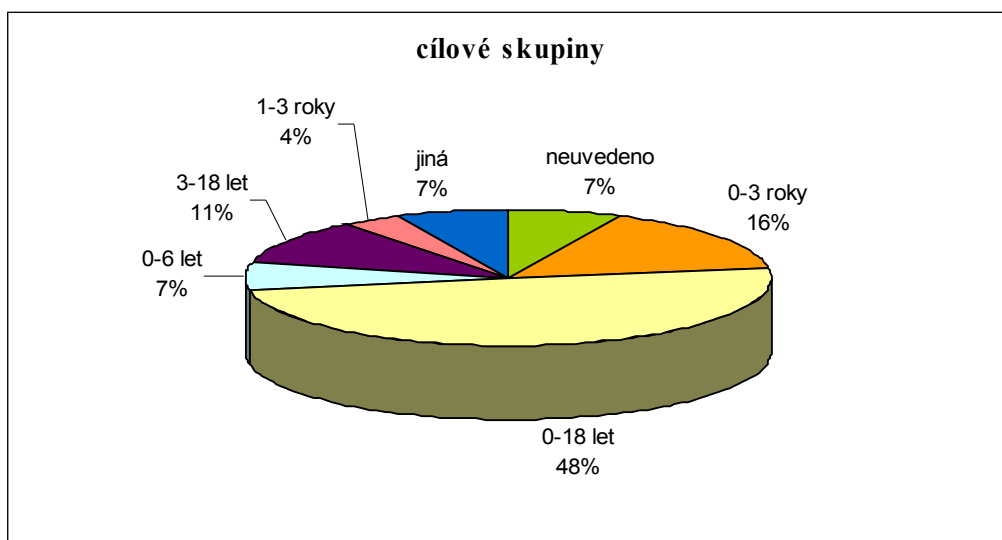
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9: Počet zařízení založených v jednotlivých letech

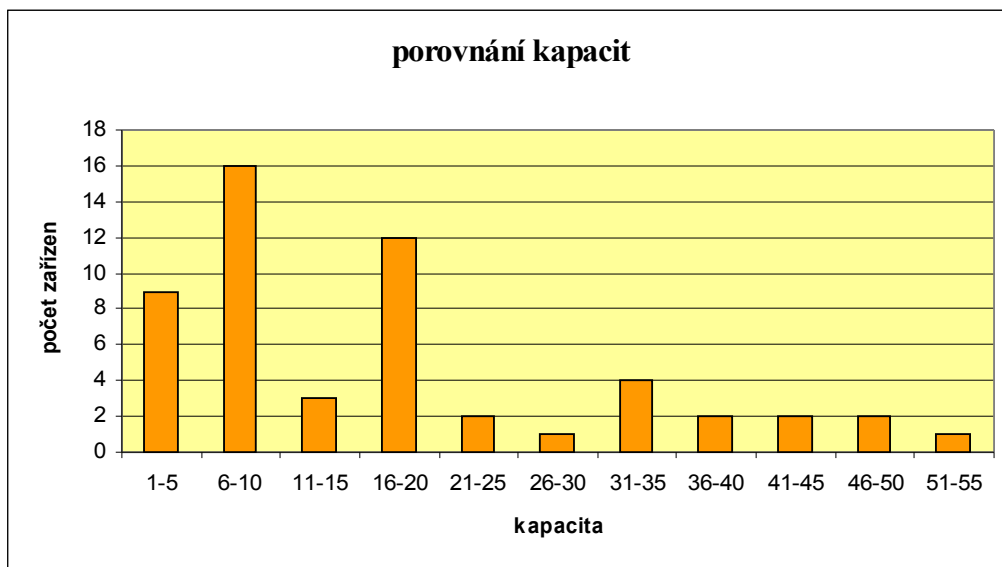
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 10: Cílové skupiny ZPDVOP

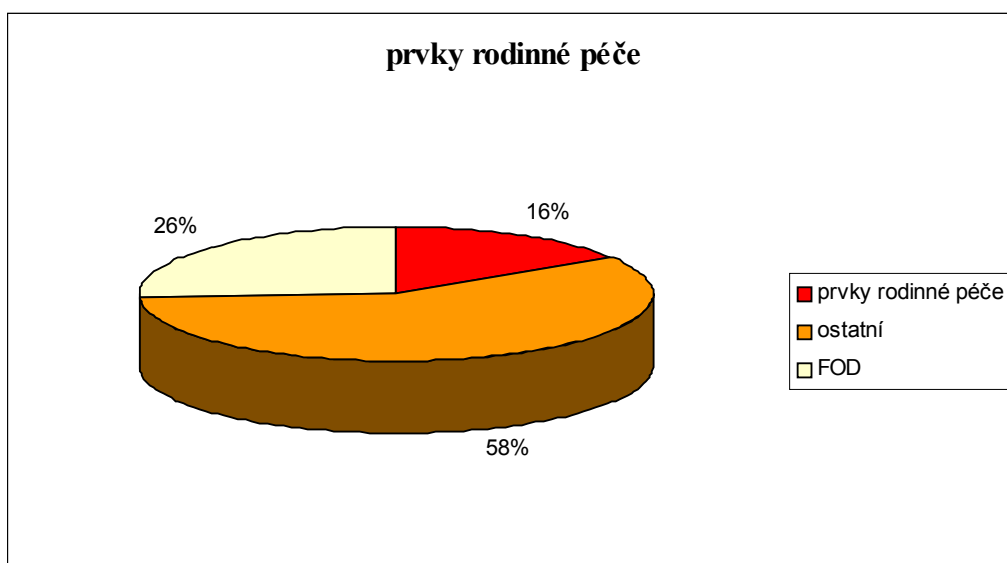
Zdroj: vlastní výzkum

Graf 11: Kapacita ZPDVOP

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 12: Zařízení s prvky rodinné péče

Zdroj: vlastní výzkum

4.2 Podrobnější popis dvou ZPDVOP

4.2.1 Dětské centrum Jihočeského kraje

Dětské centrum Jihočeského kraje, o.p.s. (dále DCJK) je nestátní zdravotnické zařízení. Bylo založeno v roce 2005 Sanatoriem Javorník s.r.o. za účelem poskytování pomoci a služeb dětem a rodinám v tíživé sociální situaci. Jedná se o pobytové zařízení, sídlící v areálu strakonické nemocnice. Navazuje svou činností na Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji v Českých Budějovicích.

Hlavní náplní je komplexní péče o děti předškolního věku, zejména kojence a batolata. DCJK o.p.s. zajišťuje zdravotní péči, zdravotně-sociální, rehabilitaci, psychologickou péči, výchovnou péči a sociální poradenství. Péče o děti je spojena s intervencemi v rámci řešení jejich tíživé sociální situace. Posláním DCJK je poskytovat dětem a jejich rodinám pomoc v nejširším slova smyslu.

DCJK má pověření k výkonu sociálně-právní ochraně dětí (vydáno Krajským úřadem Jihočeského kraje v roce 2006) v rozsahu :

- Pomoc rodičům při řešení výchovných a jiných problémů souvisejících s péčí o děti
- Zřizování a provoz zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

DCJK má registrovanou službu Sociální rehabilitace dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách.

ZPDVOP může přijmout děti do narození do 18 let, hlavní náplní činnosti zařízení je ale poskytovat péči dětem od narození do 6 let.

Pro děti umístěné na ZDVOP je zajišťována komplexní péče dle vyhodnocení jejich potřeb, zejména péče zdravotnická, výchovná, psychologická a sociální. Děti jsou rozděleny do skupin podle věku. Pečuje o ně odborný personál, který se snaží co nejvíce se přiblížit výchově v rodině. Pracuje se v dvanáctihodinových směnách, každá pracovnice má na starosti čtyři až pět dětí – může se plně věnovat péči o děti, nemusí pro ně vařit, uklízet, prát – hlavní jídla jsou dodávána do zařízení z jídelny, snídaně a svačiny připravuje personál sám.

ZPDVOP obsahuje 3 místnosti pro kojence, 2 ložnice batolat, pokoj určený dětem staršího školního věku. K tomu příslušenství - 2 kuchyně, 2 herny, návštěvní místnost, ošetřovnu, sanitární místnost, provozní a skladovací prostory.

ZPDVOP je propojeno s oddělením sociální rehabilitace, které umožňuje spolupráci s rodinou. Matka může např. během pobytu na sociální rehabilitaci prokázat, že péči o dítě zvládne, a následně zažádat o svěřeni dítěte do své péče.

Zaměstnanci DCJK jsou sociální pracovnice, pracovníci v sociálních službách, pediatr, psycholog, speciální pedagog, všeobecné sestry, výchovný pracovník, sanitářky, pomocný personál, zařízení rovněž spolupracuje s dobrovolníky.

V DCJK jsem byla v prvním ročníku v rámci čtrnáctidenní zdravotně-sociální praxe. Byla jsem mile překvapena velmi pozorným chováním k dětem. Děti tam nejsou rozhodně jen ošetřovány, jak by se mohlo zdát podle tradičního ústavního uspořádání péče, při každém krmení, přebalování si s nimi sestry i sanitářky pohrály, mluvily na ně. Vzhledem k celkem malé kapacitě zařízení se všichni pečující dobře orientují v umístěných dětech, znají jeho příběh, jeho specifika, mohou ke každému přistupovat individuálně.

Prostory DCJK jsou krásně vymalovány – na stěnách jsou obrázky s dětskými motivy, které zařízení zútulňují a činí ho pro děti příjemnější.

4.2.2 Klokánek Hostivice

Klokánek Hostivice je zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc zřizované Fondem ohrožených dětí. Do provozu byl uveden v roce 2004. Sídlí v budově bývalé školy, kde je po rekonstrukci 12 bytů a zázemí pro zaměstnance Klokánku. K budově patří také zahrada s dětským hřištěm.

Klokánek poskytuje dočasný domov dětem v akutní nouzi, zabezpečuje jim péči psychologickou, zdravotní, terapeutickou (psychoterapie, arteterapie, muzikoterapie, canisterapie) a sociálně-právní.

Fond ohrožených dětí má pověření k výkonu sociálně-právní ochraně dětí v rozsahu (vydáno Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce.2001)

- vyhledávání dětí, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje
- pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě
- pořádání v rámci poradenské činnosti přednášek a kurzů zaměřených na výchovných, sociálních a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou
- činnost zaměřená na ochranu dětí před škodlivými vlivy a předcházení jejich vzniku
- zřizování a provoz zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- zajišťování přípravy fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny, kterou jinak zajišťuje obecní úřad obce s rozšířenou působností
- navrhování obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností fyzických osob vhodných stát se pěstouny v zařízení pro výkon pěstounské péče
- vyhledávání fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny a jejich oznamování obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností

Zařízení FOD Klokánek Hostivice má zaregistrovanou službu Sociální rehabilitace podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Klokánek přijímá děti od narození do 18 let. O děti se starají „tety“, které prošly psychologickým vyšetřením, na jejich vzdělání nejsou kladeny nároky. Hlavním principem Klokánku je rodinná péče. Pečovatelé poskytují dětem péči jakou by jim za normálních okolností zajišťovaly matky – bez odborného zdravotnického nebo pedagogického vzdělání, zato s osobnostními předpoklady. U dětí střídají po týdnu nepřetržitě péče dvě „tety“, jedna „teta“ má na starosti maximálně čtyři děti. Skupiny nejsou děleny podle věku, sourozenci vždy zůstávají v jednom bytě.

Každý byt funguje jako samostatná jednotka, „teta“ s dětmi vaří, nakupuje, pere, žehlí, dělá s nimi úkoly. S doučováním dětí pomáhají dobrovolníci, s chodem domácnosti pomáhají pomocné tety (jedna pomocná teta je k dispozici několika bytům). Denní program má každý byt svůj, občas je nějaká společná akce, např. divadlo. Děti navštěvují místní školku (z důvodu jejího naplnění někteří musí dojíždět do Prahy) a školu, mají mimoškolní aktivity.

V budově Klokánku Hostivice je 12 bytů. Každý byt má svou kuchyni, koupelnu (s pračkou), záchod a dětský pokoj. V přízemí je kancelář vedoucí zařízení a sociálních pracovníc, v patře společná herna.

Zaměstnanci Klokánku Hostivice jsou sociální pracovníce, psycholog, tety, pomocné tety a zařízení spolupracuje také s dobrovolníky.

V Klokánku Hostivice jsem byla v průběhu psaní své bakalářské práce. Sociální pracovníce mě provedla zařízením, ukázala mi byty, odpověděla mi na mé otázky týkající se jejich Klokánku. V zařízení jsem byla v dopoledních hodinách, většina dětí tedy byla ve škole nebo školce. V každém z bytů, které jsem navštívila, voněl jiný právě připravovaný oběd – i vůně jsou výhodou zařízení rodinného typu. Byty jsou nové,

krásně zařízené, větší děti spí v dětském pokoji, miminka mají postýlku v obýváku, kde spí teta.

5. DISKUSE

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je zařízením pro výkon sociálně-právní ochrany dětí. Jeho právní rámec je v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Informace o jednotlivých ZPDVOP lze získat na webových stránkách krajů, v Přehledu pověřených osob k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a v Ročních výkazech o výkonu sociálně-právní ochrany dětí dostupných na webových stránkách 31. Většina zařízení má také své webové stránky. Z webových stránek jednotlivých zařízení je cítit styl, jakým se zařízení prezentuje, některé stránky jsou například zaměřeny přímo na dětského klienta (např. krizové centrum Brno). Pouze 35% zařízení má výroční zprávy dostupné na internetu. Klokánky prezentují své statistiky i novinky ve Zpravodaji Fondu ohrožených dětí, kde ale nelze získat data o jednotlivých Klokáncích, pouze souhrnná data o všech. Výroční zpráva je vizitkou každé, nejen neziskové organizace. Hlavní funkcí výroční zprávy je funkce kontrolní, dokládá serióznost vůči široké veřejnosti. Obsah je standardizovaný, měl by obsahovat hlavně fakta a čísla, ideu zařízení, přehled činnosti a hospodaření, složení odpovědných orgánů organizace, kontaktní údaje. Povinně musí výroční zprávy vydávat obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy, u občanských sdružení není zákonem vyžadována. (30) To, že velmi málo zařízení vydává své výroční zprávy, koresponduje s malým povědomím veřejnosti o zařízeních pro děti vyžadujících okamžitou pomoc.

Z výsledků kvantitativního výzkumu vyplývá, že v České republice je 58 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. V Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2009 je uvedeno 46 zařízení, takže jejich počet vzrostl. Jejich rozložení v republice je nerovnoměrné. V Karlovarském kraji není žádné ZPDVOP. Rozhodně to nebude tím, že by tam nebyly žádné děti, které by ho mohly využít – v Karlových Varech Doubí vznikla první SOS vesnička v České republice, jsou zde

dětské domovy jako školská zařízení i zdravotnické zařízení Dětský domov pro děti do tří let v Aši. V Karlovarském kraji je podle přehledu pověřených osob k výkonu sociálně-právní ochrany dětí 31 pouze 6 pověřených osob. Farní Charita Karlovy Vary měla i pověření ke zřizování a provozu ZPDVOP, ale bylo jí v roce 2006 odňato. Nejbližší ZPDVOP je v Ústeckém kraji v Chomutově a Žatci, v kraji Plzeňském v Trnové a Plzni.

Nejvíce ZPDVOP – devět je v kraji Jihomoravském a Moravskoslezském. Po přepočtu na počet obyvatel je zařízení nejvíce v kraji Moravskoslezském, následuje kraj Zlínský, potom společně kraj Jihomoravský a Pardubický. Nejméně zařízení na počet obyvatel je v kraji Středočeském, následuje kraj Jihočeský a Královéhradecký. Celková kapacita ZPDVOP bez dvou zařízení, u kterých se nepodařilo kapacitu zjistit, je 936 míst. Z hlediska kapacity v ZPDVOP je na tom nejhůře (po Karlovarském kraji, kde žádné ZPDVOP není) kraj Jihočeský, následuje kraj Středočeský a Královéhradecký. Nejméně obyvatel na jedno lůžko ZPDVOP je v kraji Moravskoslezském. Lépe než s počtem obyvatel by bylo porovnávat počet ZPDVOP a jejich kapacitu s počtem dětí 0-18 let v daném kraji, počty dětí v krajích ale nejsou běžně dostupné a za předpokladu vyrovnané věkové struktury v rámci České republiky je snad srovnání s počtem všech obyvatel vypovídající. Průměrný počet ZPDVOP na kraj je 4. Průměrně připadá v České republice na jedno lůžko v ZPDVOP 11 208 obyvatel. Z křivky grafu je vidět, že počet osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany dětí koresponduje s množstvím ZPDVOP v kraji.

První hypotézu, tedy že počet ZPDVOP není úměrný počtu obyvatel v daném kraji, považuji za potvrzenou.

Zřizovatel ZPDVOP musí být kompetentní k výkonu sociálně-právní ochrany dětí – ZPDVOP jsou zřizována krajskými úřady, úřady obcí s rozšířenou působností a

osobami pověřenými k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Mezi pověřenými osobami je jedinečný Fond ohrožených dětí, který provozuje 15 těchto zařízení. Po jednom zařízení provozuje o.s. Dům tří přání, Sanatorium Javorník s.r.o, Salus o.p.s., oblastní spolek ČČK Brno-město, Diakonie Českobratrské církve evangelické, dvě zařízení provozuje o.s. Heřmánek, tři zařízení Charita. Ve zřizování více zařízení jedním zřizovatelem vidím výhodu. Zkušenosti ze zřizování a provozu jednoho zařízení lze využít ve prospěch ostatních zařízení, z chyby v jednom zařízení se mohou rychle poučit ostatní.

Kraje zřizují 45% všech ZPDVOP, 12% zařízení zřizuje obec, 43% ZPDVOP zřizuje osoba pověřená k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Fond ohrožených dětí zřizuje 26% všech ZPDVOP, přičemž kapacita ZPDVOP Fondu ohrožených dětí tvoří 44% kapacity všech ZPDVOP v ČR.

Největší počet zařízení má kapacitu 6-10 lůžek (16 zařízení), následují zařízení s kapacitou 16-20 lůžek (12 zařízení) a 1-5 lůžek (9 zařízení). Zařízení s kapacitou do dvaceti lůžek představuje 69% všech ZPDVOP. Klokánky figurují ve všech kategoriích, nejvíce je jich s kapacitou 16-20 (5 Klokánek).

42% zařízení deklaruje na svých webových prezentacích péči rodinného typu, kdy děti nejsou děleny do skupin podle věku, nejsou rozdělováni sourozenci, žijí v menších rodinných skupinkách po čtyřech až šesti dětech. Z těchto 42% je 15 zařízení FOD a 9 zařízení jiných zřizovatelů.

Zařízení rodinného typu jsou trendem, který má podporu i v legislativě. V zákoně je stanoveno, že soud je před nařízením ústavní výchovy dítěte povinen zkoumat, zda péči nelze zajistit náhradní rodinnou péčí nebo péčí v ZPDVOP rodinného typu, která má přednost před péčí ústavní. (§ 46 ods.2 zákona č. 94/1963, o rodině)

Fond ohrožených dětí prezentuje Klokánky jako alternativu k ústavní péči. Péče o děti tam probíhá v bytech, které fungují jako samostatné domácnosti. Děti jsou

v těchto bytech po čtyřech, maximálně po šesti, střídají se u nich vždy dvě tety po týdnu nepřetržitého pobytu. Děti jsou ve věkově heterogenních skupinách, sourozenci vždy spolu. Každý byt si sám nakupuje, vaří, pere a žehlí prádlo, má vlastní program, svou oslavu Vánoc. Klokánky jsou různě veliké – od jednoho bytu s kapacitou 4 dětí v Žatci, po veliký Klokánek v Janovicích nad Úhlavou se 14 byty a kapacitou 52 dětí.

Matějček (15) uvádí, že při veškeré dobré organizaci a poučenosti personálu v kojeneckých ústavech není možné věnovat se plně dítěti, jeho projevům. Brání tomu větší počet dětí na jednu sestru, ale nejvíc nedostatek osobního vztahu. Je to služba u dětí, ne soužití s dítětem. Schneiberg (25) uvádí, že počet dětí na jednu pečující osobu je stejný v Klokánkách i dobře vedených KÚ či DD (můžeme tedy dovozovat že i v ZPDVOP – např. v DCJK připadá na jednu pečující osobu 4-5 dětí). Celotýdenní pobyt tety s dětmi se jistě víc blíží soužití s dítětem, obzvláště když spolu obstarávají domácnost, vidí péči o ostatní děti.

Jako samostatné ZPDVOP vystupuje 31% zařízení, což je 18 zařízení - z toho 16 zřizuje FOD. 26% všech zařízení funguje v rámci dětského centra, 16% při dětském domově, 5% při kojeneckém ústavu a 5% při kojenecké ústavu a dětském domově, zbytek zařízení je v rámci : krizového centra, azylového domu, v rámci sociální služby krizová pomoc, domu na půli cesty, ozdravovny a střediska sociální prevence. S tím souvisí i uvedená cílová skupina.

52% ZPDVOP udává jako svou cílovou skupinu jinou než 0-18 let. 16% zařízení uvádí, že se hlavně zaměřuje na děti 0-3 roky, 11% 3-18 let, 7% 0-6 let, 4% 1-3 roky, 7% jinou(2-18, 16-18, 0-10) a u 7% zařízení nebyla cílová skupina uvedena. Zajímavé je rozdílné vymezení cílové skupiny pro chlapce (0-12) a dívky (0-18) v Dětském centru Čtyřlístek v Opavě. Cílová skupina je dána typem zařízení, v rámci jehož je ZPDVOP provozováno.

Dětské centrum je zařízení poskytující komplexní interdisciplinární péči dětem, jakkoli ohroženým ve svém vývoji, včetně pomoci jejich rodinám. V České republice vznikají dětská centra po vzoru těchto center v Německu. Úkoly dětského centra jsou hlavně diferenciatní diagnosa, zdravotní a sociální prognosa, terapie, poradenství, pre- a postgraduální vzdělávání. Výhodou dětských center je centralizace péče, její komplexnost, pružnost a rychlost, přenesení péče směrem k rodině. Dětská centra v Čechách vznikají za bázi kojeneckých ústavů a dětských domovů pro děti do 3 let. (24) Např. DCJK vzniklo původně z potřeby kojeneckého ústavu v Jihočeském kraji, ale vzhledem k tomu, že potřebná kapacita kojeneckých ústavů je v ČR dostatečná a nové kojenecké ústavy se nezřizují, vyřešila se situace zřízením Dětského centra, které tak zajistilo návaznost sociálně-právní ochrany dětí pro děti od narození do 3 let. (12)

Při srovnání zařízení FOD a ostatních zřizovatelů vychází, že jen dvě zařízení jiných zřizovatelů fungují jako samostatná ZPDVOP, tato dvě (Náruč Diakonie Ostrava a ZPDVOP Heřmánek) však neuvádějí, že by poskytovala péči rodinného typu. Ani jedno zařízení jiného zřizovatele neuvádí, že by o děti pečovaly jen dvě osoby v týdenních turnusech (nejblíže tomu je Dětské centrum Brno, které uvádí, že u dětí v rodinných skupinách střídají jen 3 tety po 12 hodinách).

Druhá hypotéza, že organizační struktura ZPDVOP Fondu ohrožených dětí se liší od organizační struktury ostatních zřizovatelů, je potvrzena.

DCJK je zařízením s tradičním ústavním uspořádáním péče, kde jsou děti děleny podle věku, nejsou ve věkově smíšených skupinách. Naproti tomu Klokánek Hostivice praktikuje rodinnou péči v rodinných skupinách různě starých dětí, která bydlí v bytě vystupující jako samostatná domácnost. To je v souladu se současným trendem v péči o ohrožené děti, i s legislativou, která upřednostňuje pobyt dětí v ZPDVOP rodinného typu před ústavní výchovou. Výhodou být přítomen péči o mladší či starší děti je,

myslím, přínosem pro větší děti, které se tím učí např. pečovat o své budoucí děti, ale i pro miminka, pro které je ruch v domácnosti stimulací. Nicméně ani v DCJK nejsou různě staré děti zcela odděleny, mají spoustu příležitostí se setkat (např. ve společné herně, při společných akcích, při cestě do školky, školy atd.)

V DCJK je personál odborný, pracuje v dvanáctihodinových směnách. Má na starosti jen péči o děti, obstarávání vaření, praní, úklidu zajišťuje pomocný personál. Na jednoho zaměstnance DCJK připadá 4-5 dětí.

Tety v Klokánku nemají (respektive nemusejí mít) odborné zdravotnické ani pedagogické vzdělání. Pro přijetí musí prokázat praxi v práci s dětmi (např. zkušenost s výchovou vlastních dětí, praxi na dětských táborech apod.), schopnost postarat se o domácnost, citlivost k potřebám jednotlivých dětí a schopnost správně na ně reagovat – k tomu slouží zkušební týden, který uchazečka o práci tety v Klokánku stráví společně s jednou ze zkušených tet. Musí také projít psychologickým vyšetřením, které má odhalit případné dispozice nevhodné pro náročnou práci s dětmi v Klokánku, musí doložit trestní bezúhonnost a být starší 21 let. Naopak na odbornost zdravotnickou či pedagogickou nejsou kladeny žádné nároky. (viz inzerát v příloze) Odbornou stránku zajišťují v Klokáncích ostatní zaměstnanci – sociální pracovníce a psychologové, kteří vypracovávají psychologický profil přijatého dítěte a dávají tetě doporučení, co u něj rozvíjet, na co dát pozor. Péče o děti je plně v kompetenci tety, odborní pracovníci jsou jí k dispozici v případě jakýchkoli problémů.

Běžně přece péči o děti zvládá většina rodičů, i bez odborného vzdělání. Nicméně děti umístěvané do Klokánku nejsou děti běžné, bezproblémové. Jedná se o děti, které mnoho zažily, byly zanedbávané nebo týrané, prošly traumatizujícími zkušenostmi ztráty domova. Nejsem si jistá, že úplný laik je schopen tyto děti správně vést, vyznat se v jejich úskalích a možnostech. Tety se jistě mnoho naučí zkušenostmi, nicméně myslím, že jakési minimum o ohrožených dětech by mít měly. Na druhou

stranu jakákoli odbornost nezaručí dobrou péčí. Zdravotní sestra nebo speciální pedagog bez zájmu o dítě bude tento nedostatek těžko dohánět odbornými znalostmi.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí neuvádí požadavky na kvalifikaci osob pečujících o děti. Uvádí jen kvalifikaci potřebnou k přímému výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Osobou přímo vykonávající sociálně-právní ochranu je potom v Klokáncích i ostatních zařízeních sociální pracovník. Bylo by zajímavé podrobně zjistit, jaká kvalifikace je nejčastější v péči o děti v ZPDVOP. Dětská centra uvádějí zdravotníky, ZPDVOP při dětských domovech (speciální) pedagogy, vždy je zastoupen sociální pracovník.

Tety v Klokánku mají kromě péče o děti na starosti i domácnost, na čtyři děti je v zařízení jedna pomocná teta, která jim může s obstaráním domácnosti pomoci. V tomto srovnání figurují dva faktory – na jednu stranu mají víc prostoru věnovat se dítěti zaměstnanci DCJK, protože počet dětí na jednoho pečujícího zhruba odpovídá situaci v Klokánku a nemusí zároveň zajišťovat domácnost. Na druhou stranu právě péče o domácnost a účast dětí na jejím zajišťování je podle mě významným plus. Život v Klokánku je podobnější životu v rodině, než pobyt v DCJK, děti lépe připravuje na budoucí život v rodině vlastní nebo náhradní i v té, kterou jednou založí. Ideální by bylo, kdyby o děti pečoval manželský pár s odborným vzděláním (nejlépe v kombinaci jeden zdravotník, jeden pedagog), který prošel psychologickým vyšetřením. Měl by na starosti věkově různorodou skupinku čtyř až pěti dětí, v zařízení by bydlel (v bytě, ve kterém by o děti pečoval), s domácností by pečujícímu páru v případě nutnosti pomáhal pomocný personál. Nicméně je jasné, že není reálné sehnat takovéto páry, které navíc nepečují o své vlastní děti, a kdyby se náhodou nějaké našly, tak vůbec ne tolik, aby se jimi pokryla kapacita zařízení jako je DCJK (25 míst) nebo Klokánek Hostivice (48 míst).

Schneiberg (25) uvádí jako nevýhodu péče v Klokánku to, že tety tráví s dětmi vždy celý týden. Uvádí, že pracují osm hodin denně jako zaměstnanci, zbývající čas jsou v zařízení jako dobrovolníci. Naproti tomu zaměstnanci, kteří pracují dvanáctihodinové směny, mají čas si odpočinout.

DCJK je zařízením nejen pro děti, ale i pro jejich rodiny. Matce nebo rodinným příslušníkům, kteří potřebují pomoc s osvojením si dovednostmi spojenými s péčí o dítě a rodinu, toto umožňuje prostřednictvím sociální rehabilitace. Matka (nebo rodinný příslušník) zde může být ubytována po dobu zácvičku péče, pracuje s ní sociální pracovnice. Klokánek Hostivice nemá možnost s rodinou cíleně pracovat, není zde možnost pobytu rodinných příslušníků. S rodinou se snaží pracovat v průběhu návštěv u dítěte v Klokánku, spolupracuje v tomto směru s oddělením péče o dítě (hlásí mu počet návštěv, jejich průběh apod.) Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny je nedílnou součástí sociálně-právní ochrany dětí i podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Podle webových stránek Klokánku Hostivice rodiče mohou dítě v Klokánku kdykoli navštívit nebo mu telefonovat. Řekla bych, že to je v oblasti práci s rodinou dítěte vyžadující okamžitou pomoc nedostačující.

Z poznatků, které jsem získala při kvalitativním výzkumu vyplývají následující hypotézy. Spokojenost dětí s pobytem v ZPDVOP je větší u dětí v Klokánku než u dětí v ostatních ZPDVOP. Práce v Klokánku je náročnější než práce v ostatních ZPDVOP. Počet dětí, které se vrací ze ZPDVOP zpět do rodiny, je větší u ZPDVOP provozovaných jako dětské centra než u Klokánků.

Cílem kvalitativního výzkumu bylo zjistit specifika ZPDVOP zřizovaných Fondem ohrožených dětí. Specifika ZPDVOP Fondu ohrožených dětí spočívají v množství těchto ZPDVOP v republice, důsledně rodinné organizaci péče o děti (byty jako zcela samostatné domácnosti), jejíž součástí je i střídání dvou pečujících osob v týdenních turnusech a jejich neodbornost, zároveň i velké nároky na jejich psychickou

odolnost, neboť musí kromě péče o děti zvládnout i péči o domácnost. Cíl kvalitativního výzkumu byl dle mých zjištění splněn.

6. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zmapování zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a popis specifík těchto zařízení zřizovaných Fondem ohrožených dětí, jehož zařízení jsou veřejnosti známá a činí velký podíl všech zařízení v České republice. Pro splnění cíle byl zvolen kvantitativní i kvalitativní výzkum, metoda analýza dokumentů, technika sekundární analýza pro kvantitativní i kvalitativní výzkum a metoda dotazování, technika polostandardizovaného dotazníku pro kvalitativní výzkum.

Stanovená hypotéza H1 (*Počet ZPDVOP v jednotlivých krajích není úměrná počtu obyvatel v daném kraji*) se potvrdila.

Stanovená hypotéza H2 (*Organizační struktura ZPDVOP Fondu ohrožených dětí se liší od organizační struktury ZPDVOP ostatních zřizovatelů*) se potvrdila.

Výsledky výzkumu by měly posloužit jako přehledná základní informaci o všech ZPDVOP v ČR pro odborníky i veřejnost a jako podklad dalšího výzkumu.

Z výsledků kvantitativního výzkumu vyplývá, že v České republice je 58 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Jejich rozložení v republice je nerovnoměrné. V Karlovarském kraji není žádné ZPDVOP, naopak v kraji Moravskoslezském a Jihomoravském je jich 9. Průměrný počet ZPDVOP na kraj je 4.

Celková kapacita ZPDVOP je 936, nejvíce lůžek na jednoho obyvatele je v kraji Moravskoslezském, nejméně v kraji Jihočeském. Průměrně připadá v České republice na jedno lůžko v ZPDVOP 11208 obyvatel.

Kraje zřizují 45% všech ZPDVOP, 12% zařízení zřizuje obec, 43% ZPDVOP zřizuje osoba pověřená k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Fond ohrožených dětí zřizuje 26% všech ZPDVOP, přičemž kapacita ZPDVOP Fondu ohrožených dětí tvoří 44% kapacity všech ZPDVOP v ČR.

31% zařízení vystupuje jako samostatné ZPDVOP, 26% funguje v rámci dětského centra, 16% při dětském domově, 5% při kojeneckém ústavu a 5% při kojenecké ústavu a dětském domově, zbytek zařízení je v rámci : krizového centra, azylového domu, v rámci sociální služby krizová pomoc, domu na půli cesty, ozdravovny a střediska sociální prevence.

52% ZPDVOP udává jako svou cílovou skupinu jinou než 0-18 let. 16% zařízení uvádí hlavní zaměření na děti 0-3 roky, 11% 3-18 let, 7% 0-6 let, 4% 1-3 roky, 7% jinou(2-18, 16-18, 0-10) a u 7% zařízení nebyla cílová skupina uvedena.

42% zařízení deklaruje na svých webových prezentacích péči rodinného typu, z toho je 15 zařízení FOD a 9 zařízení jiných zřizovatelů.

Pouze 35% zařízení má výroční zprávy dostupné na internetu. Klokánky prezentují své statistiky i novinky ve Zpravodaji Fondu ohrožených dětí, kde ale nelze získat data o jednotlivých Klokáncích, pouze souhrnná data o všech. Výroční zpráva je vizitkou každé, nejen neziskové organizace. Hlavní funkcí výroční zprávy je funkce kontrolní, dokládá serióznost vůči široké veřejnosti. Obsah je standardizovaný, měl by obsahovat hlavně fakta a čísla, ideu zařízení, přehled činnosti a hospodaření, složení odpovědných orgánů organizace, kontaktní údaje.

Specifika ZPDVOP Fondu ohrožených dětí spočívají v množství těchto ZPDVOP v republice, důsledně rodinné organizaci péče o děti (byty jako zcela samostatné domácnosti), jejíž součástí je i střídání dvou pečujících osob v týdenních turnusech a jejich neodbornost, zároveň i velké nároky na jejich psychickou odolnost, neboť musí kromě péče o děti zvládnout i péči o domácnost.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BAJER, P.: Klokánek pomáhá ohroženým dětem. *Sociální práce/Sociální práce*, 2003, 2 : s. 15-16. [online] 24.6.2003 [cit. 2010-11-20]. Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/archiv.php>.
2. BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M. *Sanace rodiny*. 1.vyd. Praha: Portál, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7367-392-5.
3. BROWNE, K. *The risk of harm to young children in institutional care*. [online] 18.11.2009 [cit. 2010-12-07]. Dostupné z: <http://www.vzd.cz/nebezpeci-poskozeni-malych-deti-v-ustavni-peci>.
4. COOPER, J. *Monsters from the Id : A Study of Emotional Deprivation and Its Impact On Society*. Lincoln: iUniverse, 2001. 257 s. ISBN 0-595-18-044-2
5. *Deklarace práv dítěte*. [online] [cit. 2010-11-20]. Dostupné z: <http://www.5.cz/cz/media-centrum/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560>
6. *Dětská práva.cz>Historické etapy poznání dítěte a dětství*. [online] [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: http://www.detskaprava.cz/pedagog/opravech_etapy.asp.
7. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie. Vybrané kapitoly*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing. 1999. 284 s. ISBN 80-7169-254-9.
8. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z., a kol. *Týrané zneužívané a zanedbávané dítě*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
9. DVOŘÁK, J. *Systém náhradní výchovy*. [online] 2.12.2007 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.vzd.cz/category/tema/ustavni-peci?page=2>.
10. *Fond ohrožených dětí*. [online] [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/>.
11. *Sanace rodiny po nařízení ústavní výchovy*. [online] 12.8.2010 [cit. 2010-11-12]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=179>.

12. KARAS, M. *Důvodová zpráva o prospěšnosti a potřebnosti Dětského centra Jihočeského kraje, o.p.s. Strakonice*. [online] [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.dcjkc.cz/documents/duvodovazprava.pdf>.
13. MACHULA, T. Filosoficko-antropologický pohled na tradiční rodinu. In ŠRAJER, J., MUSIL, L. (eds.) *Etické kontexty sociální práce s rodinou*. 1.vyd. České Budějovice, Brno: Albert, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7326-145-0.
14. MATEJČEK, Z. *Co děti nejvíce potřebují*. Praha: Portál, 1995. 2. vydání. 112 s. ISBN 80-7178-058-8.
15. MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?* Praha: Portál, 2000. 5. vydání. 109 s. ISBN 80-7178-486-9.
16. MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 1.vyd. Praha: Portál, 2003. 380 s. ISBN 80-7178-548-2.
17. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vydání. Praha : Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-24-9.
18. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
19. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2.vyd. Praha: Slon, 2006. 321 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
20. *Práva dítěte v dokumentech*. Odbor prevence kriminality MV ČR, 1998. ISBN 80-8521-56-7.
21. PROCHÁZKOVÁ, P. *Klokánek, český unikát. Pomáhá ohroženým dětem*. [online] 15.10.2010 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: http://www.fod.cz/stranky/informace/10_10/mfd101015.htm.
22. *Průvodce pro náhradní rodinnou péči*. [online].[cit. 2010-11-25]. Dostupné z:<http://www.31.cz/cs/7256>.

23. Prvoradou povinnosťou socialnych pracovníkov je sanácia rodinného prostredia. *Sociální práce/Sociálna práca*, 2006, 1 : s. 50-51. [online] 8.3.2006 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/archiv.php>.
24. SCHNEIBER, F. *Dětská centra – moderní nástroj komplexní péče o ohrožené děti*. [online]. 11.12.2009 [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: http://www.31.cz/files/clanky/8044/frantisek_schneigerg.ppt.
25. SCHNEIBERG, F.: [online]. 20.2.2008 [cit. 2010-11-15]. Dostupné z: www.cabrnoch.cz/media/schneiberg_deti.pdf.
26. SOS dětské vesničky [online]. [cit. 2010-01-25]. Dostupné z: <http://www.sos-vesnicky.cz/nase-cinnost/sos-detske-vesnicky/>.
27. Střep – centrum pro sanaci rodiny - Poslání a činnost sdružení [online]. [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <http://www.strep.cz/poslani.php>.
28. 28, Š. Sociálně-právní ochrana dětí. [online] 18.5.2007 [cit. 2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.viod.cz/editor/assets/download/SPOD.pdf>.
29. ŠPORCOVÁ, I., WINKLER, J. Potřeby dítěte a náhradní výchovná práce. *Sociální práce/Sociálna práca*, 2003, 2 : s. 54-69. [online] 24.6.2003 [cit. 2010-11-30]. Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/archiv.php>.
30. ŠVESTKOVÁ, R. *Nezisková sféra*. Studijní opora předmětu Nezisková sféra. České Budějovice: ZSF JU, 2007.
31. *Systém sociálně-právní ochrany dětí*. [online] 14.7.2009 [cit. 2010-11-3]. Dostupné z: <http://www.31.cz/cs/7243>.
32. VÁGNEROVÁ, M.: *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Karolinum, 1999. 353 s. ISBN 80-7184-803-4.
33. VALOUŠKOVÁ, J. *Nejčastější dotazy – Centrum náhradní rodinné péče* [online]. [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <http://www.cnrp.cz/nejcastejsi-dotazy-1>.

34. VAVŘÍK, J. *Přestaňte lhát o ústavní péči!* [online] 1.2.2008 [cit. 2010-11-3]. Dostupné z:<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=808&PHPSESSID=0f25f5ca140cecb2f5e2a53fa17d088d>.
35. VELEMÍNSKÝ, M.a kol. *Vybrané kapitoly z pediatrie*. 5. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2005. 136s. ISBN 80-7040-813-8.
36. *Výroční zpráva DCJK, o.p.s.* [online]. cit. [2010-12-01]. Dostupné z: <http://www.dcjkc.cz/documents/duvodovazprava.pdf>.
37. *Znalost dětských práv jako prevence* [online]. [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/znalost-detskych-prav-jako-prevence>.
38. www.azylovydum.cz
39. www.blansko.caritas.cz
40. www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide
41. www.dcbbrno.cz
42. www.dcbbrno.cz
43. www.dccyrlstek.cz
44. www.dcjkc.cz
45. www.dczlin.estranky.cz
46. www.ddjanovice.cz
47. www.ddmost.wm.cz
48. www.ddolomouc.cz
49. www.ddomovtrnova.eu/delfinek.htm
50. www.ddpd3.cz
51. www.ddssvolyne.cz
52. www.ddzbraslav.cz
53. www.ddzlin.cz
54. www.detskecentrumdk.cz

55. www.detske-centrum-ji.cz
56. www.detskelecebny.cz/kretin/pomoc.php
57. www.diakoniecce-ostrava.wz.cz
58. www.dumtriprani.cz/azylovy-dum-Premysla-Pittra.html
59. www.ftn.cz/pacientum-a-verejnosti/oddeleni-a-kliniky/detske-centrum-pri-ftn-kojenecky-ustav/
60. www.hermanek.karvina.info
61. www.hermanek2.karvina.info/
62. www.hodonin.caritas.cz/index.php/charitnisluzby/57-domov-pro-matky/67-domov-pro-matky
63. www.holice.cz/dd1-3
64. www.jablonnevp.cz
65. www.klokanebrno.cz
66. www.klokanebrno.cz
67. www.klokanebrno.cz
68. www.klokanebrno.cz
69. www.klokanebrno.cz
70. www.klokanebrno.cz
71. www.klokanebrno.cz
72. www.klokanebrno.cz
73. www.klokanebrno.cz
74. www.klokanebrno.cz
75. www.klokanebrno.cz
76. www.kojenecky-ustav.cz/snecek/
77. www.koprivnice.cz/index.php?id=socialni-sluzby-koprivnice&organizace=8
78. www.krizovecentrum.cz

79. www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/zdravotnictvi/zdravotnicka-zarizeni/kojenecky-ustav-kolin.htm
80. www.kr-vysocina.cz/jina-luzkova-zarizeni/d-4027002/p1=8675
81. www.ku-kyjov.cz
82. www.kuliberec.cz
83. www.kumost.cz
84. www.kuvm.cz
85. www.ostrava.caritas.cz/view.php?cislocclanku=2010070003
86. www.ozdravovnakralovstvi.cz
87. www.pavucinka.cz
88. www.spondea.cz
89. www.ssp-ol.cz
90. www.svitavy.cz/zdr/kojenak.htm
91. www.szpd.cz
92. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
93. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
94. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Klokánek

Náhradní výchova

Rodina

Sociálně-právní ochrana dětí

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Přehled ZPDVOP k 1.1.2011

Kraj Vysočina

počet obyvatel	514756
počet ZPDVOP	2
kapacita	48

Dětský domov Kamenice nad Lipou

adresa : Vít. Nováka 305, Kamenice nad Lipou 394 70

zřizovatel : kraj Vysočina

telefon : +420 565 432 295

www stránky : uvedeno www.ddkamenicenl.nejendetem.cz - nefunguje, www.kr-vysocina.cz/jina-luzkova-zarizeni/d-4027002/p1=8675

rok založení : 2003

výroční zprávy : ne

kapacita : 5 z 45

cílová skupina : 0-3

Dětské centrum Jihlava

adresa : Jiráskova 2176/67, Jihlava 586 04

zřizovatel : kraj Vysočina

telefon : + 420 567 301 115

www stránky : www.detske-centrum-ji.cz

rok založení :

výroční zprávy : ne

kapacita :

cílová skupina : 0-3 (v odůvodněných případech i starší)

Zlínský kraj

počet obyvatel	590673
počet ZPDVOP	6
kapacita	107

Kojenecké a dětské centrum

adresa : Husova 402/15, Valašské Meziříčí 757 01

zřizovatel : Zlínský kraj

telefon : + 420 571 685 076

www stránky : www.kuvm.cz

rok založení : 2009

výroční zprávy : ne

kapacita : 32

cílová skupina : 0-3

Dětské centrum Zlín

adresa : Burešov 3675, Zlín 760 01

zřizovatel : Zlínský kraj

telefon : + 420 577 436 110

www stránky : www.dczlin.estranky.cz

rok založení :

výroční zprávy : ne

kapacita : 6

cílová skupina : 0-10

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi, o.p.s.

adresa : Hrbová 1561, 755 01 Vsetín

zřizovatel : město Vsetín

telefon : + 420 739 663 346

www stránky : www.azylovydum.cz

rok založení : 2003

výroční zprávy : ano

kapacita : 18

cílová skupina : 0-18

Dětský domov Zlín

adresa : Lazy 3689, Zlín 760 01

zřizovatel : Zlínský kraj

telefon : + 420 577 210 293

www stránky : www.ddzlin.cz

rok založení : 2010

výroční zprávy : ne

kapacita : 3

cílová skupina : 3-18

Klokánek Kroměříž – ul. Kollárova

adresa : Kollárova 658, Kroměříž 767 01

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 724 667 620-4

www stránky : www.klokanky.cz/kromeriz.swf

rok založení : 2006

výroční zprávy : ne

kapacita : 20

cílová skupina : 0-18

Klokánek Kroměříž – ul. Havlíčkova

adresa : Havlíčkova 3286, 121A, Kroměříž 767 01

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 724 667 655

www stránky : www.klokanky.cz/kromeriz.swf

rok založení : 2008

výroční zprávy : ne

kapacita : 28

cílová skupina : 0-18

Ústecký kraj

počet obyvatel	836134
počet ZPDVOP	5
kapacita	82

ZPDVOP při Kojeneckých ústavech Ústeckého kraje

adresa : Husitská 1683, Most 434 01

zřizovatel : Ústecký kraj

telefon : + 420 476 446 311

www stránky : www.kumost.cz

rok založení : 2007

výroční zprávy : ano

kapacita : 24

cílová skupina : 0-3

ZPDVOP při Dětském domov a Školní jídelně Most

adresa : K.H.Borovského 1146, Most 434 01

zřizovatel : Ústecký kraj

telefon : + 420 476 703 647
www stránky : www.ddmost.wm.cz
rok založení : 2011
výroční zprávy : ne
kapacita : 18
cílová skupina : 3-18

Klokánek Chomutov – Školní pěšina

adresa : Školní pěšina 5249, Chomutov, 430 04
zřizovatel : FOD
telefon : + 420474 650 575
www stránky : nemá
rok založení : 2006
výroční zprávy :
kapacita : 16
cílová skupina : 0-18

Klokánek Litoměřice

adresa : Alšova 8, Litoměřice 412 01
zřizovatel : FOD
telefon : 416 730 002
www stránky : nemá
rok založení : 2006
výroční zprávy : ne
kapacita : 20
cílová skupina : 0-18

Klokánek Žatec

adresa : Studenstká 1044, Žatec 438 01
zřizovatel : FOD

telefon : + 420 415 714 040

www stránky : nemá

rok založení : 2000

výroční zprávy : ne

kapacita : 4

cílová skupina : 0-18

Středočeský kraj

počet obyvatel	1261249
počet ZPDVOP	2
kapacita	56

Kojenecký ústav Kolín

adresa : Tylova 129, Kolín

zřizovatel : Středočeský kraj

telefon : + 420 321 722 552

www stránky : www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/zdravotnictvi/zdravotnicka-zarizeni/kojenecky-ustav-kolin.htm

rok založení :

výroční zprávy : ne

kapacita : 40

cílová skupina : 0- 3 roky

Klokánek Hostivice

adresa : Komenského 454, Hostivice 253 01

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 724 667 696

www stránky : www.klokanky.cz/www_klok_hostivice/index.html

rok založení : 2004
výroční zprávy : ne
kapacita : 48
cílová skupina : 0-18

Praha

počet obyvatel	1254317
počet ZPDVOP	7
kapacita	156

Dům Přemysla Pittra pro děti

adresa : Karlovarská 337/18, Praha 6 – Ruzyně 160 00
zřizovatel : Dům tří přání, o.s.
telefon : + 420 235 302 698
www stránky : www.dumtriprani.cz/azylovy-dum-Premysla-Pittra.html
rok založení : 2003
výroční zprávy : ano
kapacita : 10
cílová skupina :

Dětské centrum při Thomayerově fakultní nemocnici

adresa : Sulická 120, Praha 4 – Krč 140 00
zřizovatel : Ministerstvo zdravotnictví ČR
telefon : + 420 241 714 764
www stránky : www.ftn.cz/pacientum-a-verejnosti/oddeleni-a-kliniky/detske-centrum-pri-ftn-kojenecky-ustav/
rok založení :
výroční zprávy : ne

kapacita : 25

cílová skupina : 0-3 roky

Dětský domov Charlotty Masarykové

adresa : U Včely 176, Praha 5 - Zbraslav 156 00

zřizovatel : Hlavní město Praha

telefon : + 420 257 920 303

www stránky : www.ddzbraslav.cz

rok založení : 2007

výroční zprávy : ne

kapacita : 5

cílová skupina : 1-3

Klokánek Láskova

adresa : Láskova 1803, Praha 4 - Chodov

zřizovatel : FOD

telefon : 271 912 500

www stránky : www.klokanek-laskova.cz

rok založení : 2003

výroční zprávy : ne

kapacita : 40

cílová skupina : 0-18

Klokánek Chabařovická

adresa : Chabařovická 1125/4, Praha 8 - Kobylisy

zřizovatel : FOD

telefon : 283 881 102

www stránky : www.klokanek-chabarovicka.cz

rok založení : 2000

výroční zprávy : ne

kapacita : 16

cílová skupina : 0-18

Klokánek Kbely – detašované pracoviště

adresa : Bousovská 742/3, Praha 9 – Kbely 197 00

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 283 881 102

www stránky : www.klokanek-chabarovicka.cz

rok založení :

výroční zprávy : ne

kapacita : 12

cílová skupina : 0-18

Klokánek Štěrboholy

adresa : K Učilišti 165/15, Praha 10 – Štěrboholy 102 00

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 272 653 720

www stránky : www.klokanek-sterboholy.cz

rok založení : 2005

výroční zprávy : ne

kapacita : 48 dětí

cílová skupina : 0-18

Jihočeský kraj

počet obyvatel	638291
počet ZPDVOP	2
kapacita	27

Dětské centrum Jihočeského kraje, o.p.s.

adresa : Radomyšlská 336, Strakonice 386 29

zřizovatel : Sanatorium Javorník, s.r.o.

telefon : + 420 383 314 334

www stránky : www.dcjkc.cz

rok založení: 2005

výroční zprávy : ano

kapacita : 20

cílová skupina : 0-18

Dětský domov, Základní škola, Školní jídelna a Školní družina, Volyně

adresa : Školní 319 387 01 Volyně

zřizovatel : Jihočeský kraj

telefon : + 420 383 372 000

www stránky : www.ddssvolyne.cz

rok založení :

výroční zprávy : ano

kapacita : 5

cílová skupina :

Plzeňský kraj

počet obyvatel	571980
počet ZPDVOP	3
kapacita	96

Šneček při Kojeneckém ústavu s dětským domovem v Plzni

adresa : Na Chmelnicích 6,323 00 Plzeň 23

zřizovatel : Magistrát města Plzně

telefon : + 420 378 037 823

rok založení : 2006

www stránky www.kojenecky-ustav.cz/snecek/

výroční zprávy : ne

kapacita : 7

cílová skupina : 0-3

Delfínek při Dětském domově Trnová

adresa : 330 13 Trnová 200

zřizovatel : Plzeňský kraj

telefon : + 420 377 955 592

www stránky : www.ddomovtrnova.eu/delfinek.htm

rok založení : 2005

výroční zprávy : ne

kapacita : 35

cílová skupina :

Klokánek Janovice nad Úhlavou

adresa : Rozvojová zóna 514, Janovice nad Úhlavou 340 21

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 378 606 854

www stránky : www.klokanek-janovice.cz/

rok založení : 2009

výroční zprávy : ne

kapacita : 54

cílová skupina : 0-18 let

Královéhradecký kraj

počet obyvatel	554912
počet ZPDVOP	2
kapacita	27

Dětské centrum

adresa : R.A.Dvorského 1710, Dvůr Králové nad Labem 544 01

zřizovatel : Královéhradecký kraj

telefon : + 420 499 662 280

www stránky : www.detskecentrumdk.cz

rok založení : 2006

výroční zprávy : ne

kapacita : 7

cílová skupina : 0-18

Dětská ozdravovna Království

adresa : Nemojov 150, Dvůr Králové nad Labem 544 01

zřizovatel : Královéhradecký kraj

telefon : + 420 499 397 543

www stránky : www.ozdravovnakralovstvi.cz

rok založení : 2008

výroční zprávy : ne

kapacita : 20

cílová skupina : 3-18

Moravskoslezský kraj

počet obyvatel	244172
počet ZPDVOP	9
kapacita	105

Náruč

adresa : Syllabova 20, 703 00 Ostrava - Vítkovice

zřizovatel : Diakonie Českobratrské církve evangelické - středisko v Ostravě

telefon : + 420 595 781 711

www stránky : www.diakoniecce-ostrava.wz.cz

rok založení : 2007

výroční zprávy : ano

kapacita : 12

cílová skupina : 3-18

Dětské centrum Domeček

adresa : Jedličkova 5, Ostrava – Zábřeh 700 44

zřizovatel : magistrát města Ostravy

telefon : + 420 595 705 302

www stránky : www.ddpd3.cz

rok založení : 2008

výroční zprávy : ne

kapacita :

cílová skupina : 0-3

Charitní středisko Michala Magone

adresa : Václava Košaře 12a, 700 30 Ostrava-Dubina

zřizovatel : Charita Ostrava

telefon : + 420 599 527 250

www stránky : www.ostrava.caritas.cz/view.php?cisloclanku=2010070003

rok založení : 2008

výroční zprávy : ano

kapacita : 5

cílová skupina : 0-18

Dětské centrum Čtyřlístek v Opavě

adresa : Nákladní 29, 746 01 Opava

zřizovatel : Moravskoslezský kraj

telefon : + 420 553 621 548

www stránky : www.dcctyrlistek.cz

rok založení : 2005

výroční zprávy : ne

kapacita : 31

cílová skupina : 0-18 dívky, 0-12 chlapci

Dům na půli cesty a ZPDVOP

adresa : nám. Ondry Foltýna 267/12, 733 01 Karviná – Staré Město

zřizovatel : o.s. Heřmánek

telefon : + 420 596 312 213

www stránky : www.hermanek2.karvina.info/

rok založení : 2008

výroční zprávy : ano

kapacita : 3

cílová skupina : 16-18 let

ZPDVOP Heřmánek

adresa : Dvořákova 1623/6, 735 06 Karviná - Nové Město

zřizovatel : o.s. Heřmánek

telefon : + 420 552 302 874

www stránky : www.hermanek.karvina.info

rok založení : 2009

výroční zprávy : ano

kapacita : 8

cílová skupina : 3-18

Dětský domov Janovice u Rýmařova

adresa : Rýmařovská 34/1, 793 42 Rýmařov, část Janovice

zřizovatel : Moravskoslezský kraj

telefon : + 420 554.212.328

www stránky : www.ddjanovice.cz

rok založení : 2009

výroční zprávy : ne

kapacita : 4

cílová skupina : 0-6

Krizové centrum Čtyřlístek

adresa : Tyršova 1015, Koprivnice

zřizovatel : Salus, o.p.s.

telefon : + 420 556 810 160

www stránky : www.koprivnice.cz/index.php?id=socialni-sluzby-koprivnice&organizace=8

rok založení : 2000

výroční zprávy : ano

kapacita : 10

cílová skupina : 0-18

Klokánek Dolní Benešov

adresa : Osada Míru 313, Dolní Benešov 747 22

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 553 652 162

www stránky : www.klokanky.cz/db

rok založení : 2001

výroční zprávy : ne

kapacita : 32

cílová skupina : 0-18

Jihomoravský kraj

počet obyvatel	1154191
počet ZPDVOP	9
kapacita	101

Centrum „PRO“ Blansko

adresa : Sladkovského 2b, 678 01 Blansko

zřizovatel : Charita Blansko

telefon : + 420 516 411 400

www stránky : www.blansko.caritas.cz

rok založení : 2007

výroční zprávy : ano

kapacita : 6

cílová skupina : 0-18

Dětské centrum Brno

adresa : Hlinky 132/136, 603 00 Brno

zřizovatel : statutární město Brno

telefon : + 420 543 210 409-11

www stránky : www.dcbno.cz

rok založení : 2005

výroční zprávy : ne

kapacita : 12

cílová skupina : 0-18

Dětské centrum Znojmo

adresa : ul. Mládeže 1020/10, 669 02 Znojmo

zřizovatel : Jihomoravský kraj

telefon : + 420 515 225 151

www stránky : www.detskecentrumzn.cz

rok založení : 2005

výroční zprávy : ano

kapacita : 10

cílová skupina : 0-15

Domov pro matky s dětmi Hodonín

adresa : tř. Dukelských hrdinů 57, 695 01 Hodonín

zřizovatel : Charita Hodonín

telefon : + 420 518 321 497

www stránky : www.hodonin.caritas.cz/index.php/charitnisluzby/57-domov-pro-matky/67-domov-pro-matky

rok založení :

výroční zprávy : ano

kapacita : 7

cílová skupina : 0-18

Jihomoravské dětské centrum specializované zdravotní péče

adresa : Křetín 12, 679 62 Křetín

zřizovatel : Jihomoravský kraj

telefon : + 420 516 470 623

www stránky : www.detskelecebny.cz/kretin/pomoc.php

rok založení :

výroční zprávy: ne

kapacita :

cílová skupina : 2-18

Kojenecký ústav Kyjov

adresa : Strážcovská 965, 697 33 Kyjov

zřizovatel : Jihomoravský kraj

telefon : + 420 518 601 391

www stránky : www.ku-kyjov.cz

rok založení : 2005

výroční zprávy : ano

kapacita : 6

cílová skupina : 0-3

Krizové centrum pro děti a dospívající

adresa : Hapalova 4, 621 00 Brno

zřizovatel : Magistrát města Brna

telefon : + 420 549 272 850

www stránky : www.krizovecentrum.cz

rok založení : 2000

výroční zprávy : ne

kapacita : 12

cílová skupina : 0-18

SPONDEA při ČČK, o.p.s.

adresa : Sýpka 25, 613 00 Brno

zřizovatel : Oblastní spolek ČČK Brno - město

telefon : + 420 541 235 511

www stránky : www.spondea.cz

rok založení : 2000

výroční zprávy : ano

kapacita : 4

cílová skupina : 0-18

Klokánek Brno

adresa : Michalova 4/2586, Brno – Líšeň 628 00

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 544 212 790

www stránky : www.klokanekbrno.cz

rok založení : 2006

výroční zprávy : ne

kapacita : 44

cílová skupina : 0-18

Karlovarský kraj

počet obyvatel	307453
počet ZPDVOP	0
kapacita	0

Pardubický kraj

počet obyvatel	516943
počet ZPDVOP	4
kapacita	29

Dětské centrum Veská

adresa : Veská 21, 533 04 Sezemice

zřizovatel : Pardubický kraj

telefon : + 420 466 934 001

www stránky : www.dcveska.cz

rok založení : 2000

výroční zprávy : ano

kapacita : 10

cílová skupina : 0-18

Kojenecký ústav a dětský domov Svitavy

adresa : U Kojeneckého ústavu 2, 568 02 Svitavy

zřizovatel : Pardubický kraj

telefon : + 420 461 535 131

www stránky : www.svitavy.cz/zdr/kojenak.htm

rok založení : 2005

výroční zprávy : ne

kapacita : 5

cílová skupina : 0-18

Dětský domov 1-3 let Holice

adresa : Staroholická 354, 534 01 Holice

zřizovatel : Pardubický kraj

telefon : + 420 466 681 211

www stránky : www.holice.cz/dd1-3

rok založení : 2006

výroční zprávy : ne

kapacita : 6

cílová skupina : 1-3 roky

Klokánek Pardubice

adresa : Nerudova 880/8, Pardubice 530 02

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 466 530 981

www stránky : nemá

rok založení : 2007

výroční zprávy : ne

kapacita : 8

cílová skupina : 0-18

Liberecký kraj

počet obyvatel	439817
počet ZPDVOP	2
kapacita	26

ZDVOP Hvězdička při DD Jablonné v Podještědí

adresa : Zámecká 1, 471 25 Jablonné v Podještědí

zřizovatel : Liberecký kraj

telefon : + 420 487 762 451

www stránky : www.jablonnevp.cz

rok založení : 2008

výroční zprávy : ne

kapacita : 20

cílová skupina : 3-18 (hlavně 6-15)

ZDVOP při dětském centru Sluníčko Liberec

adresa : Pekárkova ul. č. 572, Liberec

zřizovatel : Statutární město Liberec

telefon : + 420 485 105 690

www stránky : www.kuliberec.cz

rok založení : 2009

výroční zprávy :

kapacita : 6

cílová skupina : 0-6

Olomoucký kraj

počet obyvatel	641 797
počet ZPDVOP	5
kapacita	78

Středisko sociální prevence

adresa : Na Vozovce 26, 779 00 Olomouc

zřizovatel : Olomoucký kraj

telefon : + 420 585 427 141

www stránky : www.ssp-ol.cz

rok založení : 2003

výroční zprávy : ano

kapacita : 10

cílová skupina :

Dětské centrum Pavučinka Šumperk

adresa : Dr. E. Beneše 13, 787 01 Šumperk

zřizovatel : Olomoucký kraj

telefon : + 420 583 214 309

www stránky : www.pavucinka.cz

rok založení : 2003

výroční zprávy : ano

kapacita : 20 ZPDVOP

cílová skupina : 0-6

Sdružená zařízení pro péči o dítě v Olomouci

adresa : U Dětského domova 269, 779 00 Olomouc

zřizovatel : Olomoucký kraj

telefon : + 420 585 417 879

www stránky : www.szpd.cz

rok založení : 2003

výroční zprávy : ano

kapacita : 20

cílová skupina : 0-6

Dětský domov a Školní jídelna Olomouc

adresa : U Sportovní haly 1a/544, 779 00 Olomouc

zřizovatel : Olomoucký kraj

telefon : + 420 585 228 969

www stránky : www.ddolomouc.cz

rok založení : 2009

výroční zprávy : ano

kapacita : 8

cílová skupina : 3-18

Klokánek Dlouhá Loučka

adresa : Švehlová 316, 783 86 Dlouhá Loučka

zřizovatel : FOD

telefon : + 420 724 667 626

www stránky : ne

rok založení : 2010

výroční zprávy : ne

kapacita : 20

cílová skupina : 0-18

Příloha č. 2

Výzdoba stěn DCJK

Zdroj: http://dcjk.rajce.idnes.cz/Zarizeni_pro_deti_vyzadujici_okamzitou_pomoc/#P1010003.JPG

Příloha č. 3

Pokoj v DCJK

Zdroj: http://dcjk.rajce.idnes.cz/Zarizeni_pro_deti_vyzadujici_okamzitou_pomoc/#P8050255.JPG

Příloha č. 4

Klokánek Hostivice

Zdroj: http://www.klokanky.cz/www_klok_hostivice/foto/exterier/exterier.html

Příloha č. 5

Byt v Klokánku Hostivice

Zdroj: http://www.klokanky.cz/www_klok_hostivice/foto/byty/byty.html

Příloha č.6

Text inzerátu na obsazení místa tety v Klokánku (zdroj : <http://www.jobs.cz>)

FOD Klokánek Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Název pozice: týdenní teta

Popis:

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc - FOD Klokánek, Láskova 1803, Praha 4, hledá pečující osoby o děti - tzv. týdenní tety. Náplní práce je týdenní (24 hodin denně 1 týden, 2. týden volno) osobní péče rodinného typu o malou skupinku dětí (3-4 děti) ve věku od 0 - 18 let.

Požadujeme:

- trestní bezúhonnost
- minimální věk 21 let
- minimálně středoškolské vzdělání (vítáno s pedagogickým či zdravotnickým zaměřením)
- zkušenost s prací s dětmi
- samostatnost, zodpovědnost, schopnost empatie, kreativita
- schopnost individuální i týmové práce
- zvládnutí vedení domácnosti, úklidu, vaření, školní přípravy a volnočasových aktivit s dětmi

Nabízíme:

- zajímavou a smysluplnou práci
- příjemné pracovní prostředí
- nestandardní pracovní dobu
- 5 týdnů dovolené
- a jiné pracovní benefity